

XXX. ÉVFOLYAM 9. SZÁM 2020.

ZeneSzó

A MAGYAR KÓRUSOK, ZENEKAROK ÉS NÉPZENEI EGYÜTTESEK
SZÖVETSÉGE – KÓTA LAPJA

Prof. Angi István
1933-2020

Fő támogató

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

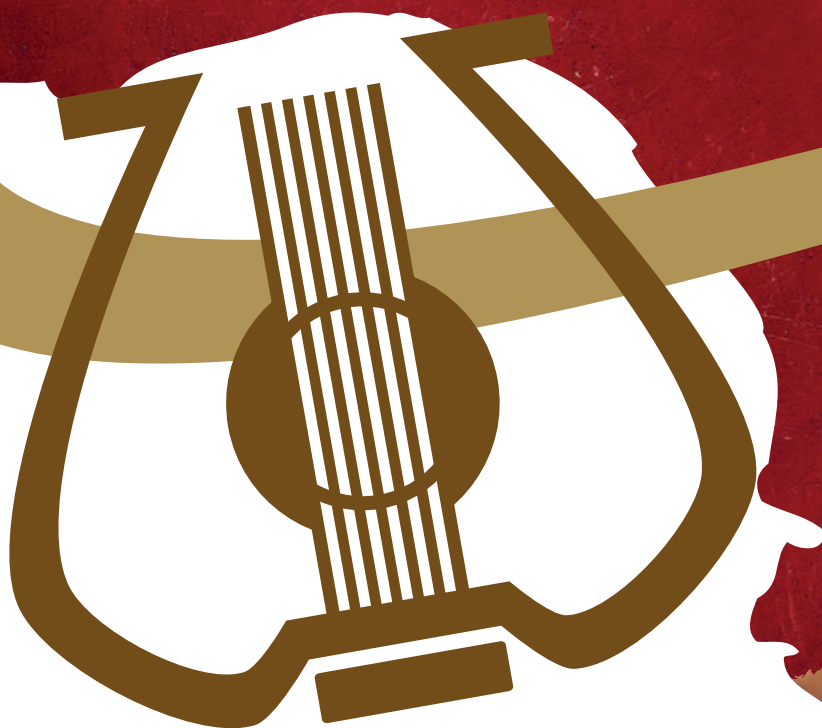
HANGRÓL HANGRA...

AZ IFJÚSÁGI KÓRUSÉNEKLÉSÉRT

50 ÉVES
A KÓTA
2020

ORSZÁGOS PROGRAMSOROZAT
az 50 éves KÓTA szervezésében

www.kota.hu

2020 – A 9. szám tartalomjegyzéke:

Címlap: Prof. Angi István

Hátlap: HANGRÓL HANGRA... az ifjúsági kóruséneklésért

Tervező: Baukó Krisztina

„Az emlékezés sosem a múltért van. Az emlékezés mindig a jövőre irányul.”	
Búcsú Angi Istvántól (Dr. Csákány Csilla)	3-5. oldal
HANGRÓL HANGRA... tanár-továbbképzés beszámolóiból (K. Udvari Katalin).....	6-15. oldal
Könyvbemutató és koncert – Kodály Zoltán Nyomában Budapesten (Rigóné Faragó Zsuzsanna)	15-16. oldal
Életet az énekbe - Éneket az életbe! (Dr. Kerekesné Pytel Anna)	16-17. oldal
45 éves Nagykanizsa Város Vegyeskara (Cseke József).....	18-19. oldal

MAGYAR KÓRUSOK NAPJA 2020

országos online programsorozat 2020. december 16-án és 17-én
a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége – KÓTA szervezésében

2020-ban rendhagyó módon, az online térben ünnepeljük a magyar kórusokat. December 16-án és 17-én több órás műsorfolyamot tervezünk beszélgetésekkel, zenei összeállításokkal, amelyet a KÓTA Facebook-oldalán lehet majd élőben nyomon követni.

A nagymúltú esemény ezen új formájának ötletgazdája Bognár László, az 5. Szólam Alapítvány elnöke. A Magyar Kórusok Napját már 1991 óta ünnepli a KÓTA Kodály Zoltán születésnapjához igazodva. Eleinte a Zeneakadémián tartottunk hangversenyt, majd 2017 óta a felhívást kibővítettük, és a kórusok a saját szervezésű eseményeiket nevezhették be a sorozatba, illetve évente egy-egy nagyobb rendezvényre is sor került valamelyik vidéki nagyvárosban. A járvány miatt azonban 2020 adventjére sajnos nem tudnak az énekkarok igazi koncerttel készülni – hiszen próbálni sem lehetséges most a járványhelyzet miatt.

Az idei felhívásra ezért korábbi szerepléseik felvételeivel lehetett jelentkezni, az alábbi négy kategóriában:

1. Kodály Zoltán kórusművei vagy Kodály gyűjtötte népdalok
2. adventi/karácsonyi darabok
3. kortárs kóruszene
4. "kedvencek" – együttesetek legszívesebben énekelt darabjai

Jól mutatja, mennyire hiányzik a szereplés, az együtt ünneplés lehetősége mindannyiunknak, hogy a felhívásra végül összesen 131 énekar küldött videókat. Nagy örömeinkre számos jelentkező írt az ország minden megyéjéből, és többen határainkon túlról is – Erdélyből, a Felvidékről, Burgenlandból, vagy a Hágai Magyar Kórus, akik már rendszeres résztvevői a sorozatnak.

A beérkezett felvételeket a KÓTA online műsorfolyamában mutatjuk be a Facebookon, illetve a műsor utólag megtekinthető lesz a KÓTA YouTube csatornáján. A műsorfolyamot beszélgetések színesítik prominens magyar és külföldi szakemberek részvételével. A riportokat Bognár László készíti, aki vendégeivel a kórusénekeseket és karnagyukat leginkább foglalkoztató témákat érinti majd. Szó lesz arról, hogy a karantén és a korlátozások idején milyen módszereket próbáltak ki az együttesek a próbák és fellépések pótlására, hallhatunk majd a legjobb külföldi gyakorlatokról is, emellett bemutatjuk a szervező, idén 50 éves KÓTA eddigi munkáját és jövőbeli terveit is.

Program, 2020. december 16. szerda

- 14:00 Megnyitó - 50 éves a KÓTA (Mindszenty Zsuzsánna)
- 16:00 Járványhelyzet pozitívan (Gerenday Ágnes, Kocsis-Holper Zoltán, Zemlényi Katica)
- 18:00 Külföldi tapasztalatok (Rachel Greaves, Mihela Jagodic, Móczár Gábor - magyar felirattal)
- 20:00 Kórusélet 30 alatt... (Mészáros Péter, Nemes József, Sapszon Borbála)

2020. december 17. csütörtök

- 14:00 Karnagygenerációk I. (Bereczki Klaudia, Szarka Tamás, Valkai Dávid)
- 15:30 Karnagygenerációk II. (Kocsis-Holper Zoltán, Somogyváry Ákos, Uherezky Eszter)
- 17:00 Karnagygenerációk III. (Erdélyi Ágnes, Hraschek Katalin, Oláh Gábor)
- 18:30 Zeneszerzők (Csemiczky Miklós, Gyöngyösi Levente, Tóth Péter)

Az esemény Facebook-linkje: <https://www.facebook.com/events/1371342949871945/>

A KÓTA YouTube-csatornája: <https://www.youtube.com/channel/UCiBZjw80tzUtyiA-RQJuXfW>

ZeneSzó

A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége – KÓTA - lapja XXX. évfolyam. HU ISSN 1215-0436

A szerkesztőbizottság elnöke: Márkusné Natter-Nád Klára

Tagjai: Kéry Mihály, Kocsis Klára, Ruthner Judith, Vajna Katalin Főszerkesztő: Vadász Ágnes, +36 30 297 4314

A szerkesztőség címe: 1011. Budapest, Szilágyi Dezső tér 6. I. em. 4. Tel.: 225 3713, E-mail: kota@kota.hu Postacím: 1537 Budapest, Pf. 406

Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. A szerkesztőség fenntartja az írások szellemét és tartalmát nem érintő rövidítések jogát.

A szerkesztőség írásbeli engedélye nélkül a lapban közölték nem használhatók fel.

Kiadja: A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége – KÓTA. Felelős kiadó: Vadász Ágnes főtítkár, E-mail: aszreklam@gmail.com

A lap a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg.

Előállítja: Poremba Nyomda, 1162 Budapest, Kistelek u. 6/a.

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletága 1008. Budapest, Orczy tér 1. Előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél.

E-mail: hirlapelofizetes@posta.hu Faxon: (06-1) 303-3440 További információ: (06-80) 444-444

Egy példány ára 300,- Ft Előfizetési díj egy évre 3000,- Ft (10 szám)

nka
Nemzeti Kulturális Alap

„AZ EMLÉKEZÉS SOSEM A MÚLTÉRT VAN. AZ EMLÉKEZÉS MINDIG A JÖVŐRE IRÁNYUL.”

Búcsú Angi Istvántól

Angi István kolozsvári zeneesztétára való emlékezésünk egy interjúban elhangzott gondolatába kapaszkodik, mély bánatunk enyhítése, veszteségünk elfogadása reményében. A címben idézett mottó gondolatmenete így folytatódik: „az alkotó művész kiszélesíti a márt az ígéretes jövő vagy az emlékezetes múlt felé fordulva egy-egy alkotásban – a jelenben.” (A zenei szépség modelljei, 2003) Szellemi öröksége, melyet tudósként, oktatóként, emberként ránk hagyott, itt van velünk, és sokunk számára meghatározó erővel bír az eljövendő időkre is.

Angi István zeneesztéta, az erdélyi zeneoktatás meghatározó személyisége, több generációnyi diák, oktató állandó, segítőkész támasza, számos erdélyi zeneoktatási intézmény létrehozásában aktív szerepet vállaló, fontos küldetést betöltő bátyja volt: sokunk szakmai szárnybontogatását támogató kedvesen rigorózus példakép.

A Kézdivásárhely közelében fekvő festői Ozsdolán született 1933-ban agrár-értelmiségi családban. A szülők szeretetteljes oltalma alatt az Angi-gyerekek, ki korábban, ki később, a művészetek világában mélyültek el. Bátyja festőművész, húga zongoraművész, míg jómagya zeneesztéta lett. Mezőgazdasági profilú középiskolai éveit után – a korabeli továbbtanulási szabályok miatt – a kolozsvári Agronómián (egykori nevén: Kolozsvári Mezőgazdasági Főiskola) kezdte meg felsőfokú tanulmányait. Több szerencsésnek mondható, vagy ahogyan később maga értékelte, sorsszerű körülménynek köszönhetően sikerült felvételt nyernie az akkori Konzervatóriumba. E pályaváltás korántsem volt a pillanat műve, hiszen gyermekkorától kezdve szerette és aktívan művelte a zenét, így többek között magánúton tanult hegedülni.

Konzervatóriumi éveire emlékezve gyakran mesélt meghatározó élményeiről, mindenekelőtt két tekintetben. Az egyik, a Kodály-tanítvány Nagy István vezette énekari, valamint karvezetői gyakorlat volt, másik pedig a hegedűjáték, különösen a kamarazene és a zenekari muzsikálás kapcsán. Utóbbi vonatkozásában mindig hálával telt szívvel mesélt Zsurka Péterről, aki hegedűtanári minőségben irányította hangszeres tanulmányait, valamint Antonin Ciolan

karmesterről, akinek diákzenekarában játszhatott. Mint mondotta, az együttes zenélésben lelte leginkább örömét énekesként és hangszeresként. Míg a zenekari játékra való emlékezéseiben főként a nyugat-európai műzenei repertoár elsajátításával kapcsolatos élményeit emelte ki – gyakran mondogatva, hogy Beethoven Második szimfóniáját Ciolan mestertől tanulta meg –, a kórusban való énekülés kapcsán mindenekelőtt a Kodály és Bartók művek révén szerzett esztétikai élményeit hangsúlyozta. Mindezek mellett, szakmai fejlődésének kiemelt műhelyeként tekintett az önképző körként működő vonósnégyesükre, mellyel kisebb hangversenykörútjaik is voltak Erdély-szerte, és melynek közreműködését – mint mesélte – több főszakos diák is igénybe vette konzervatóriumi vizsgáinak abszolválásához.

Hálával gondolt vissza a Kodály tanítvány Jagamas János és Jodál Gábor emlékezetes óráira, akik mindenekelőtt a magyar népzene és az arra épülő kodályi és bartóki művészet beható megismerésében mutattak utat. Ugyanakkor, későbbi pályaválasztásában meghatározónak bizonyult számára esztétikatanárának, Földes Lászlónak hatása.

Doktori tanulmányait eredetileg – az akkori kelet-németországi – Lipcseben szerette volna folytatni, de a kommunista rezsim „csak” a moszkvai továbbtanulást engedélyezte számára. Hozzá kell tenni: akkoriban számos romániai származású tudósnak, művésznek ez volt az egyetlen lehetősége a szakmai fejlődésre és több, a későbbi pályafutása szempontjából meghatározó barátsága született ezekből az időkben.

Az akkori Lomonoszov Egyetem oktatáspolitikája is igen átideologizált volt, így egy újabb – mondhatni szerencsés, vagy inkább sorsszerű – véletlennek köszönhető, hogy a korabeli orosz és európai filozófia egyik kimagasló személyisége, a neves kantianus gondolkodó, Valentin Asmus vette szárnyai alá. Moszkvai és szentpétervári emlékei nagy hatással voltak gondolkodására, a zene és a társművészetek iránti nyitottságának alakulására. Mivel mestere kiváló zongorista is volt, jóvoltából olyan korabeli zenész óriásokat ismerhetett meg, mint a hegedűművész David Ojsztrah, a csellista Msztyiszlav Rosztropovics vagy a zongoraművész Szvjatoszlav Richter, akikkel Asmus gyakran játszott otthonában kamarazenét. Többször idézte fel ezekből az időkben a magas színvonalú moszkvai koncertélményeit, a világhírű balett-társulatok előadásait, s nem utolsósorban a képzőművészeti érdeklődése szempontjából meghatározó, szentpétervári Ermitázs Galériában töltött pillanatait.

Doktori értekezését *Zene és affektivitás* című tézissel védte meg. Moszkvai tudományos munkájának érdekessége, hogy megalkotta az affektivitás szó eladdig nem létező orosz nyelvű megfelelőjét, amelyet a vonatkozó szótárak a mai napig is számontartanak.

Ezekben az években élte meg, ahogy jómaga mesélte, az első szintézist. Leonardo da Vinci elgondolása mentén, a matematika-ilag kondicionált tudomány-felfogás égiske alatt hozta létre első elemzői modelljét, az érték kategóriák tengelyrendszerét, továbbá ekkor mélyült el az ösztömvészeti és a kultúrák közötti termékeny párbeszédben rejlő üzenetek iránti érdeklődése is. Tanulmányi útjáról hazatérve fogalmazta meg második elemzői modelljét, mely a műalkotások szerkezeti rétegeit vizsgálja. Ekkor már családos ember: felesége, Marianne, támogató és szeretetteljes környezetet teremtett számára, melyben Csippke kislánya meséit hallgatva töltődött fel a sok szeretettel és megértéssel, amit irántuk való hálával telt szívvel élt meg.

Doktori tanulmányait követően visszatért alma matere, a kolozsvári Konzervatórium katedrájához. Zeneesztétikai kurzusain nevelkedett megannyi zenész- és zene tanár-generáció, továbbá filozófus, filológus és teológus diák is. Előadásait gyakran látogatták más intézmények hallgatói, ahogyan maga is rendszeresen adott elő különböző kolozsvári egyetemeken.

A Kolozsvári Rádió Aranyhangok című műsorában emlékezett meg a néhány nappal ezelőtt elhunyt Angi Istvánról egy interjúval, mely a '80-as években készült. Ebben az akkori tevékenységeiről mesélt, arról, hogy miként igyekezett összehangolni az oktatói munkát a tudományos tevékenységgel. Többek között kiemelte a

ANGI ISTVÁN
harmónia marad
című könyvének bemutatójára.

2013. MÁRCIUS 12., SZERDA,
18 ÓRA, PKE, BARTÓK TEREM

A szervezővel beszélget:
dr. Fodor Anikó és
dr. Csikány Csilla
Közreműködik:
a Partiumi Énekkar,
valamint a Partiumi Énekkar
Óregdiák Kórusa,
vezényel: drs. Bruggás Anikó

modern tudományos módszerek (informatika, kibernetika, lingvisztika, strukturalizmus) által elért eredmények hasznosításának fontosságát, melyeket esztétikai kutatásaiban, zenei műalkotások elemzéseiben próbált továbbgondolni.

Ahogy egyetemi előadásaiban, e rádióműsorban is érzéketlenül megmutatkozott közvetlen, humoros megjegyzésekkel teletűzdelt beszédstílusa, mellyel a mindenkori hallgatóságát megérintette és elvarázsolta. E könnyed és érthető nyelvezettel némiképpen szembenállónak tűnhet – a filozófiai fogantatású, fogalomalkotásra épülő, azokat kibontó – írásainak (könyveinek, cikkeinek) mélysége, már-már hermetikus gondolatossága, melyek befogadása és értelmezése olykor komoly intellektuális erőfeszítést igényel.

Írásaiban világossá válik, hogy bár művészet-felfogásának alapját a zene jelenti, az antik múzsai testvériség (múzsiké) szellemében nagy hangsúlyt fektet a társművészeti összefüggésekre. Így elemzéseiben az irodalmi szövegről, a táncról vagy a képzőművészetről ugyanolyan szenvedélyes hangvétellel értekezik, mint egy Beethoven-szimfóniáról vagy éppen egy reneszánsz kórusműről. Interdiszciplináris érdeklődését sajátos filozófiai gondolkodásba ágyazza, gondolkodás, mely számára önmagában is kaland. Ahogy ő maga fogalmaz: „remélt – nem remélt világokat építőromboló szellemi kaland tele szenvedélyekkel.” (*A megérintett szép továbbgondolásai*, 2018).

Írásaival tanulmánykötetek hosszú sorát gazdagította, önálló munkái pedig önmagában is jelentős corpus-t tesznek ki. Címszerűen felsoroljuk

utóbbiakat: *Zene és esztétika* (Bukarest, 1975), *Az esztétikum zeneisége: Esszék a viszonyalkotás varázsáról* (Kolozsvár, 2001), *A zenei szépség modelljei: Zenetudományi írások* (Kolozsvár, 2003), *Értéktől jelentőségig* (Kolozsvár, 2004), *Zeneesztétikai előadások I-II.* (Kolozsvár, 2005), *Fotografii la minut din atelierale compozitorilor clujeni* [Pillanatképek kolozsvári zeneszerzők műhelyéből] (2008), *A harmónia marad* (Nagyvárad, 2013), *Cornel Țăranu. Mărturisiri mozaicate, studii și eseuri* [Țăranu, Cornel. Mozaikszerű vallomások, tanulmányok és esszék] (2014), *Divertimente. Eseuri* [Divertimentók. Esszék] (2018), *A megérintett szép továbbgondolásai* (Kolozsvár, 2018).

A műalkotások megértésének törekénységéről értekezve, egy interjúban a megismerés lehetőségeiről, a magukat felfedni, vagy éppenséggel elrejtteni kívánó metaforákról beszélt. Arról, hogy elsősorban fel kell vennünk a művel valamilyen módon a kapcsolatot, mint mondja: rá kell hangolódnunk. Ám az alkotásokkal való ismerkedés legalább annyira irányul a mű megismerésére, mint az általa ébresztett érzéseink, gondolataink feltárására, tudatosításra. A teljes megismerés lehetőségét kizárva, feltehetnők a babitsi kérdést, miszerint: ez a sok szépség mind mire való? Mit ér a virág, kérdezhetnők, ha csak az illatát, vagy csak a színe pompáját ismerhetjük meg, és nem magát a virágot, annak teljes valójában? Úgy gondolom, bizony nem is olyan kevés ez, hiszen ez a virág bizonyos értelemben a mienk is lett.

Angi István a modern és kortárs művészetek avatott elemzője, szakértője volt. Páratlan jelentőségű meglátásaival segítette a művek befogadását, megértését, szorgalmazta azok repertoáron tartását legyen szó profi vagy amatőr együttesekről. Hasonlóképpen fontos helyet kapott tudományos érdeklődésében a kórusművészet esztétikája, ahogyan ezzel összefüggésben a zenei anyanyelv vizsgálata is.

A kórusművészet repertóriumát elemezve, Kodály és Bartók nyomán, ő is a források esztétikai értékeit vigyázta. Az egyneműkarrá írt *Senkim a világon* című bartóki mű elemzése e törekvésének gyönyörű példája: a problémafelvető és a rendszerben való gondolkodás termékeny dialógusa. A megértés és a szemléltető gondolkodás itt is a befogadás esztétikai élményének teljesebbé tételét szolgálja. Ezt egy nagyon szép analógiával érzékelteti a szöveg zárásaként: arra biztatja olvasóját, hogy amint több ízben is megállunk a feszület előtt, egy percre csendben, áhítattal, hogy megtisztítsuk lelkünket, úgy több ízben, többször is meg kell hallgatnunk a bartóki művet, hiszen ezáltal teljesebbé válik a párbeszédvagyunk.

Angi István hitte, hogy a zenei anyanyelv ápolásának, megélésének és továbbadásának próbaköve a kórus. Mint írja: „Az énekkar közösségformáló ereje eszményien valósítja meg a zeneművészet legmélyebb lényegét, a szépségét, az egyensúlyt, a viszonyalkotást ember és világa, egyén és közössége, álmaink és valóságunk között.” (*A zenei szépség modelljei*, 2003) A Nagy István-i örökség arra buzdította, hogy kiemelt érdeklődéssel kövesse és vigyázóan támogassa a szép emlékű Guttman Mihály, majd Guttman Emese által dédelgetett erdélyi kórusmozgalom tevékenységét, ugyanakkor hangsúlyozottan figyeljen egykori növendékeire, akik a karvezetői pályát választották. A zene és a közösség iránti szeretet példájaként emlegette Székely Árpádnak, a kolozsvári Református Kollégium karnagyának – a napi zeneoktatáson túlmutató – fáradozásait az Öregdiákok énekkarának vezetésében. Ugyanakkor példaértékűnek tartotta a Kállay Tünde által irányított kolozsvári zeneiskola kórusának tevékenységét, rámutatva arra, hogy a közel kétszáz gyermek lelkes éneklése biztosítéka annak, hogy zenei művelődésük a legjobb úton halad. De ugyanolyan szeretettel hallgatta amatőr és egyházi énekkarok vezetőinek beszámolóit, mert jómaga úgy gondolta,

hogy „a közösségi éneklés, a kórusművészet varázsa abban áll, hogy (...) legbensőségesebb létünk, közösségünk, életünk álmaikat alakítjuk művészi valósággá.” (*A zenei szépség modelljei*, 2003)

Angi professzor úr idősebb korában is visszavágyódott az énekkari tevékenység nyújtotta közösségi élményhez, ezért néhány évig aktívan részt vett a Jakabffy Tamás cantus magister vezetése alatt működő kolozsvári Schola Gregoriana Monostorinensis tevékenységében. A gregorián ének szépségét az ágostoni hitvallás formájában élte meg, melynek fényében a dallam szépsége alárendelt az égi szépség fenségének.

Mély vallásossága az egyházi éneklésről megfogalmazott elemzéseiből is kitűnik. A szakrális zene esztétikai horizontját elemezve, azt vallotta, hogy azok a műfajok – misék, kantáta, passió, korális –, melyek tematikájukban az égi fenséget szólítják meg, szépségükben az eszményi örök mintáját adják, az égi jóság és a földi hit magasztosságának művészi megérzékenyítői. Befogadásuk során lelkünket, tekintetünket az Ég felé emelik. Továbbá, azt tanította, hogy a zene és az imádság transzcendens egysége esztétikai valóság, az egyházi ének az ima meghittségéhez társulva megerősíti a lélek szakrális élményét. J. S. Bach egyházi műveinek jelentőségét a dantei anagógiával példázta: emelkedés a megtisztulásban, avagy megtisztulás a fel-emelkedésben. A földi létünk labirintusából az égi univerzum felé irányít. Gyakran hívta fel figyelmünket arra, miként idézi fel Beethoven, op. 110-es Zongoraszonátájának utolsó tételében az *Arioso dolente* (*Klagender Gesang*) részben J. S. Bach János passiójának az *Es ist vollbracht* (elvégeztetett) szövegre komponált, lefelé hajló gesztusokból felépülő dallamát. Mikor Beethovennél az arioso dallam másodjára megszólal, fáradt (ermattet), panaszos (klagend) szaggatottsága a visszafojtott zokogás metaforájává válik. Bach az alt-ária középrészében a szenvedéstörténet szomorúságát, fájdalomát a legfényesebb D-dúrba oldja, ezáltal adva hangot a reménység és a hit üzenetének. Bach interpretálásában Jézus halálának központi mondanivalója valójában a győzelem, illetve annak zenei ábrázolása. Emlékezésünkben, a zenében általa is oly sokszor megélt fenségessé kristályosodott bánat eredményeképpen, tekintetünket a magasba emelve hisszük, hogy lelke egyesült Isten szeretetével és világosságával.

A '80-as években készült interjúban a professzor úr azt kívánta magának, hogy mindazt, amit tanít, tudja megírni. Kívánsága a Jóisten kegyelméből beteljesült, így nem csak tanítására való emlékezésünkben, hanem kötetekben publikált írásaiban, eszmei horizontjainak továbbgondolásában továbbra is tanít bennünket a művészet, a zene szeretetére, a megismerés folyamatának izgalma a földi szépség és az égi fenség összhangjában, a szép-jó-igaz értékeinek megélésére a szeretet harmóniájában.

Dr. Csákány Csilla,

egyetemi adjunktus, Partiumi Keresztény Egyetem, Nagyvárad

ZeneSzó

5

HANGRÓL HANGRA... az ifjúsági kóruséneklésért

TEHETSÉGGONDOZÁS KODÁLY SZELLEMÉBEN CÍMMEL

2020. MÁRCIUS 6-8. KÖZÖTT

a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége – KÓTA
és a Psalmus Humanus Művészetpedagógiai Egyesület szervezésében tartott

TANÁR-TOVÁBBKÉPZÉSÉNEK BESZÁMOLÓIBÓL

(Szerkesztette: K. Udvari Katalin)

A továbbképzés első napja, március 6-a nevezetes dátum, Kodály Zoltán halálának évfordulója. Emlékét tisztelettel idéztük fel a kisgyermek kóruséneklésének jelentőségét megfogalmazó szavaival, amelyek az „É N E K SZ Ó” HANGJEGYES ÉNEK – ÉS ZENEPEDAGÓGIAI FOLYÓIRAT, A MAGYAR ÉNEKOKTATÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK LAPJA XII. ÉVFOLYAM – 1944. december 69. számában jelentek meg: „Nem az a lényeg, hogy drága mesterektől drága hangszerek kezelését tanuljuk. Ebből a zene gyakran egészen kimarad. Hanem az, hogy a magunk erős vagy gyenge, szép vagy csúnya hangján hangszer nélkül megtanuljunk egy-egy dallamot, megérezzük annak lelki tartalmát, amint anyagtól, hangszertől függetlenül száll belénk és belőlünk másokba.(...) Ha pedig odáig jut a gyermek a kótaismeretben, hogy másodmagával el tud énekelni egy kis kétszólamú mesterművet, ezzel százszor több zenéhez jut, mint a napestig tartó zongoracsépléssel. A zene kincsesházának kapuját sokan keresik rossz helyen. Bezárt kapukon zörgetnek makacsul s elmennek a tárt kapu mellett. Pedig azon bejuthat mindenki.” KODÁLY ZOLTÁN (Kecskemét, 1882. december 16. – Budapest, 1967. március 6.)

1. Bálint Gáborné Szabó Csilla (1985) Tanító
(József Nádor Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola (ÖKO Iskola), Üröm)
2. Balásné Molnár Ildikó (1967) Ének- és szolféztanár, karvezető (Fazekas Utcai Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Miskolc)
3. Csimáné Varga Livia (1967) Ének-zene tanár, karvezető (Kodály Zoltán Központi Általános Iskola – Toponári Tagiskola – Kaposvár)
4. Fazekas Réka (1984) Ének-zene tanár, karvezető (Szigetszentmiklósi József Attila Általános Iskola)
5. Opánszki Dávid (1979) Ének-zenetanár, karvezető (Tamási Áron Általános Iskola, Gimnázium és Német Nemzetiségi Gimnázium – Budapest)

***

BÁLINT GÁBORNÉ SZABÓ CSILLA
(1985)

Tanító

(József Nádor Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola (ÖKO Iskola), Üröm)

PSALMUS HUMANUS

Hangról Hangra...Az ifjúsági kóruséneklésért „Tehetséggondozás Kodály szellemében” A/8591/2016

„Aki zenével indul az életbe, bearanyozza minden későbbi tevékenységét, az életnek olyan kincsét kapja ezzel, amely átsegíti sok bajon. A zene tápláló, vigasztaló elixír, és az élet szépségét, s ami benne érték, azt mind meghatványozza.”
(Kodály Zoltán)

Izgalommal vártam a továbbképzés kezdetét, mert nagyon hasznosnak ígérkezett az előrevetített témák alapján. Valóban, a továbbképzés rövid időtartama ellenére (2020. március 6-8.), rengeteg hasznos segítséget kaptunk.

Eddig is tudtam, hogy a zene milyen fontos, de ez a hétvége, valahogy még erősebbé tette bennem ezt az érzést, megerősített abban, hogy amit csinálók és próbálom átadni a tanítványaimnak, az nem hiábavaló (a sok negatív hatás ellenére, amit az ember, akár a tanítványaitól kap vagy a támogatás hiánya a saját munkahelyén, a kevés óraszám...), sőt, rettentően fontos!

Szerencsésnek mondhatom magam, mert első osztályos korom óta részesültem zenei nevelésben, ének-zene tagozatos iskolába jártam (Kós Károly Ének-Zene Tago-

zatos Általános Iskola, XII.ker.; Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola, II.ker.). Fantasztikus tanárim voltak: Mitók Mónika, Balázs Árpád felesége Ági néni, Hraschek Katalin, Lovrek Károly, az egyetem mellett, már az ELTE Bartók Béla Énekkara tagjaként Baross Gábor keze alatt énekelhettem, jelenleg, pedig Kovács László keze alatt énekelve fejlődöm. Hangszeren is tanultam (9 évig csellóztam a Solti György Zeneiskolában), mint ahogy majdnem mindegyik osztálytársam játszott hangszeren, s rengeteg közös és együtt szereplős koncerttel örvendeztettük meg a hallgatóságot. Valószínűleg ennek köszönhető, hogy későbbi tanulmányaim mellett a zene mindig szerepelt, s a tanítóképzőben az Ének-Zene Műveltségterületet választottam.

Jelenleg van énekóráim (bár sajnos csak heti egy órában, mert nálunk a német van emelt óraszámában), aminek nagyon örülök, s igyekszem tanítványaimnak minden hasznosat, szépet átadni, de az igazi zenei neveléshez, azt látom, hogy ez az óraszám nagyon kevés.

A továbbképzés alatt, fantasztikus előadókkal ismerkedhettünk meg (volt köztük látásból régi ismerős, pl. Dr. Mindszenty Zsuzsánna), tartalmas és hasznos gondolatokat, kézzelfogható és a mindennapjainkba is átvihető gyakorlatokat, játékokat, információs háttérrel kaptunk. Valamint, jó volt érezni, átvenni az érzést, hogy vannak még, akik szívvel lélekkel, micsoda energiával adják át tudásukat nekünk is és tanítványainknak is.

Az első nap **K. Udvari Katalin** előadásával kezdődött, ami számomra nagyon élvezetes volt. Tudtam, hogy Kodály milyen fantasztikus ember volt, milyen nagy tudással

rendelkezett, mégis kaptam új ismereteket, más szemszög-
ből is megismerhettem (pl. milyen gondosan ügyelt az egészséges életmódra), amikre nem térnek ki a tanulmányaink során. A személyes emlékek hallgatása által kicsit mi is átélhettük azt az időszakot, amikor köztünk élt. A régi képeket, felvételeket számomra mindig élvezet megnézni, meghallgatni.

Igazából belefájdult a szívem, hogy amiért régen küzdött, amire ráébresztette az embereket, hogy fontos a zene és a művészetek, támogatta őket a munkájukban, hogy tovább adhassák; azóta az alapműveltség és tájékozottság mennyire messze van az Ő korához képest, mennyire kezd sokak számára feleslegessé válni mindez. Ez rettenetesen szomorú.

Nagyon tetszett a Vekerdy Tamással készített riport, mindig is hasznos és megfontolandó gondolatai, tanácsai voltak. Egyszer sikerült elmennem az egyik előadására, ahol személyesen is tudtam vele pár szót váltani. Milyen értékes ember volt Ő is, s milyen jó lenne, ha a felsőbb „erők” végre hallgatnának rá, hogy mi lenne a legjobb a gyerekeknek, milyen lenne a jó iskola...!

Következő előadónk **Baráth Zoltán** volt, aki az informatika világába kalauzolt el minket, kicsit másképpen láttunk bele a zenébe. Tőlem ez nagyon távol áll, de pont ezért, nagyon érdekes volt ezeket az ismereteket megtudni, mert valóban sok lehetőség van benne. Már elgondolkodtam azon, hogy egy-két programot talán ki lehetne próbálni felsőben vagy külön feladatot adni bizonyos tanulóknak, hátha nagyobb kedvet kapnának az ének-zenéhez.

Őt követte **Baráth Yvett** magávalragadó előadása. Én is tanultam hangképzésről tanulmányaim során, valamint szívtam is magamba a tanáraink által a helyes beénekléseket, mégis felelevenítést nyertek ezek a dolgok, sőt megerősítettek abban (óra elején állva kell a beéneklés...), hogy jól csinálom, amit a tanítványaimnak próbálok átadni. Még szívesen hallgattam volna az előadását!

Következett **Dr. Mindszenty Zsuzsánna**. Nagyon élveztem az előadását, kicsit tanulónak (is) érezhettem magam a közös éneklések alkalmával, ami fantasztikus élmény volt a csoporttal, igazán jó társaság jött össze! Nekem rendkívül hasznos volt minden ismeret (még akkor is, ha már esetleg tudtam, most kicsit felfrissült újra), amit átadott nekünk. Kiváltképpen a beéneklés felépítése jött jól, mert nekem valahogy ez az ismeret ilyen szinten valamiért hiányzott (melyik hangról indulok, meddig megyek), bár bizonyos dolgokat tudtam belőle (torna az elején, fokozatosság). Még nem vezetek énekkart (sose lehet tudni mikor jön el az ideje), nagyon örültem annak az ismeretnek, hogy a darabokat milyen módon válasszuk ki a repertoárból például próbára, viszont, ha jobban belegondolok, énekkorán is e szerint haladok.

Utána következett **Dr. Bodnár Gábor** előadása. Mivel nem tudok rendszeren angolul, így ezt nem éreztem a napi munkámban annyira hasznosíthatónak. Hallhattunk érdekes információkat az angol oktatási rendszerről, egészen más, mint nálunk. Csoportokba lettünk osztva, majd angol szövegek fordításának, közös feldolgozásának segítségével (aminél az angol tudást élvezők voltak előnyben) tehattünk szert az új ismeretekre, természetesen közös megbeszélés keretében. Közben a többieknek az volt a feladata, hogy elénekeljék a kivetített kedves kis angol dalokat (ezt termé-

szetesen örömmel vállaltam én is). Felcsillant a szemem, amikor a főiskolai csoportvezető tanárom (Kismartony Katalin) könyvét adta körbe, mint kétnyelvű énekkönyv (örültem, hogy ilyen jól haladt vele az utóbbi években és már minden évfolyamát megírta). Jó volt belepillantani.

Ezt követte **Stipkovits Fülöp** érdekesítő (ekkor ismét visszatért teljes lelkesedésem) előadása, mely a jelenlegi német nemzetiségi iskolámból adódóan közelebb állt hozzám. Tetszett az Orff Schulwerk, bizonyára az ember be is szerezne, ha lenne elég támogatása hozzá. Amit hozott bemutatni német énekkönyvet, látásból ismertem, mert a tanító párom németes és szerencsére zeneszerető ember, így a gyerekeket Ő is részesíti zenei nevelésben németórán, sok dalt tanultak már belőle.

Elérkezett a szombat, ami **Kaibinger Pál** előadásával vette kezdetét. Elgondolkodtató volt számomra, hogy a zenei nevelés még sokkal fontosabb a jelenlegi iskolarendszerben egy normál iskolában, mert a mi osztályunkban is rengeteg magatartászavaros, figyelemzavaros és mindenféle eset van, s köztük csak egy-kettőnek van papírja az SNI-ről. Jó volt látni, hogy mennyi híresség küzdött SNI problémával, mégis milyen sokra vitték. Azt gondolom, az agyi működést minden kollégámnak elő kellene adni, hogy milyen jótékony hatása van a zenének, micsoda fejlődés megy végbe általa.

Hasznos eszköznek tartom a színes kottát, micsoda csodákra képesek általa ezek a gyerekek!

Számomra megható volt a felvétel, melyen csodásan játszottak, s látszott rajtuk, micsoda öröm és boldogság, hogy ilyet meg tudtak tanulni és előadni (és közben még élvezték is).

Következő előadó **Reikort Ildikó** volt a sorban. Ez az előadás is nagyon megfogott. Eleve az az oktatás, hogy összművészeti oktatást valósítsunk meg, akár a tanórán, akár azon kívül. Mennyire meg tudja nyitni ez a fajta nevelés a gyermekeket, akár gátlásokat is le tud általa küzdeni, feloldani magában. Zene és mozgás, mennyire társa egymásnak. Rendkívül élvezetes volt, amit velünk is csinált: mozogjunk zenére még ülve, aztán alkossunk, aztán kendők segítségével éljük át a zenét. Ezt mindenképpen szerettem volna kipróbálni tanítványaimmal (fogom is), de közben sajnos bejött a digitális oktatás a koronavírus miatt.

Megfogott az a gondolata, hogy a zene megtartó erővel bír és generálja, előhossa, felerősíti a bennünk lévőket. Ennek fontosságát igyekszem nem elfelejteni a jövőben, amikor küzdeni kell, hogy az ember az énekkorát rendszeren meg tudja tartani bizonyos rendbontók mellett.

Azt mondta: „Ne féljünk, alkossunk! Bátran tegyük!” azt gondolom, ez ránk is vonatkozik, sőt nekünk, pedagógusoknak talán nagyobb szükségünk is van erre, hogy a feszültséget mondjuk levezzük ezáltal vagy feltöltődjünk. Még tanulmányoznom kell a Kokas-módszert, hogy jobban megismerjem, elsajátítsam, annak viszont örülök, hogy már tudom, van ilyen is és tanórán milyen jól bevethető.

Somody Beáta következett, számomra a kreativitás mintaképe lett. Csodás dolgokat alkot a gyerekekkel. Kicsit más a helyzet abban az iskolában a média tagozat révén, de vannak ötletek, amiket át lehet vinni egy nem ilyen típusú iskolába is. Kipróbáltam a filmkockás rajzkészítést (az angol nevet nem tudtam megjegyezni), amit velünk is megcsinál-

tatott, ami az én gyerekeim többségének nehéz volt, viszont akadt egy-kettő, aki ügyesen el tudta készíteni, megértette a feladatot. Ez nagyon új és szokatlan dolog volt nekik, viszont kíváncsi voltam, hogyan tudják megoldani.

Elérkezett **Tóth Zsuzsanna** előadása. Már főiskolán is nagyon szerettem a drámapedagógiát, az egyik tanárom több játékot is megosztott velünk, amit mindig élvezettel játszottunk mi is. Alig győztem jegyzetelni, hogy ezt a sok hasznos játékot, amit hozott nekünk felírjam, mert mostanra elfelejtettem volna egy részét, így viszont a jegyzetemből bármikor elő tudom venni, ameddig nem megy fejből.

Sajnos, még nem jutottam odáig, hogy kipróbáljam, mert én hiába voltam lelkes (Ez itt egy bumm...), a diákjaimnak nem volt kedve közösen játszani napköziben (csak kettőnek), s így nem tudtam kipróbálni még élesben ezt a játékot.

Nagyon ötletes a Hotelportásos is, mostanában úgy is sokszor játszanak Amerikából jöttemet, gondoltam, majd szépen becsempészem ezt is. A szövegösszerakóst is szeretném megcsinálni velük, a rímeset is, a Tengeri, kenderi kappantyút, ...igazából mindegyiket. A kérdés már csak az, mikor mehetünk vissza az iskolába tanítani. Bár, ha nem most, akkor majd ősszel előveszem és akkor játszunk ezekkel.

Vasárnap **Vass Veronikával** indult a nap. Rendkívül fontos volt, amit át szeretett volna adni nekünk, nekem is olyan dolgokban nyitotta fel a szemem, ami talán tudatosan nem is jutott eszembe.

Mennyire figyelniük kell, hogy a felgyorsult világgal az anyák is dolgoznak, karriert építenek sokan közülük, mellette viszont mennyire nem foglalkoznak a saját gyerekeikkel (sok bébiszitter), amivel rengeteg fontos élmény, közös kapcsolódás, a biztonságérzet, és még ki tudja, mennyi minden nem kerül be a gyerekek életébe, amit nekünk kell becsempészni a tanórákba, hogy egyáltalán tudják, miről van szó, ott legyen bennük az érzés valamilyen szinten. Ez egyébként rettenetesen szomorú, én azt gondolom.

Nagyon kedvesnek tartom, és át is fogom venni a szolmizációt a testrészekre igazítva, a jövőendő elsősök élvezni fogják. Tetszett a medvesajtós doboz dob, eddig csak gyűjtöttem, hogy majd jó lesz valamire most már tudom, mire fogom használni az órán.

A Kirakó használata is nagyon jó, nekem is volt ilyen, ráadásul anyukám varrta, de sajnos valahová eltűnt az évek alatt. A furulya használata is nagyon jó lenne, mert főiskolán is azért tanultuk, hogy bevezethessük, viszont a heti egy énekórába való beiktatása miatti hangszervásárlást lehet, hogy a szülőknél háborgás követné (még át gondolom a nyáron és lehet, hogy azt mondom, a gyerekek fejlődéséhez fontos és megvettem velük). Zenehallgatást minden órára viszek nekik, szerintem elég változatosan, mert fontosnak tartom a zenei nevelés ezen részét is. Viszont megfogadom a tanácsát, és hagyni fogom a kicsiket, hogy a zenére mozogjanak. Mennyire igaz, amit Kodálytól idézett: „Csak boldog gyermekből lehet boldog felnőtt, s ezekből boldog ország.” Ehhez viszont nélkülözhetetlen a művészeti, zenei nevelés.

Számomra az előadások csúcspontja ezen a napon **Dr. Pásztor Zsuzsa** volt. Fantasztikus személyiség, micsoda varázsereje van, milyen vicces, micsoda energia van benne... Az összes lufis gyakorlatot élveztem, próbál-

tam megjegyezni és természetesen gyorsan papírra vetni, amint lehet, hogy fel tudjam a későbbiekben is eleveníteni. Otthon a saját gyerekeimmel már kipróbáltam, nagyon élvezték.

Szeretném megtanulni a Kovács-módszert, mert nagyon nagy szükség van rá, bármelyik órán elő lehet venni, az a pár perc igazán hasznos arra, hogy felrázza az ember a társaságot (hiszen minket is feltöltött egy pillanat alatt az a pár gyakorlat, amit változatosan és többször is belecsempészt az előadásba), és újra tudjanak koncentrálni (pláne annak, aki eleve hamarabb fárad el).

Szoktuk mondani mi is az elegendő alvást a szülőknek szülői értekezleten, de sajnos sokszor pont azok nem vesznek komolyan, akiknek a gyerekénél már gond van. Azt gondolom a „csak aludni kéne és minden megoldódna” nekünk is fontos jelmondatunk kellene, hogy legyen, ebben a rohanó világban még inkább.

A helyes táplálkozás fontossága még több figyelmet kellene, hogy kapjon, főleg az iskolavezetés részéről. Nálunk ugyanis 15 percet kapnak az alsósok (az előző iskolámban 20 percet), hogy az ebédet megegyék (szerintem inkább befalják, mert ők még lassan esznek), amin én teljesen fel vagyok háborodva, s jeleztük is, hogy kapjanak több időt, de arra hivatkoznak, hogy nem lehet, mert akkor nem tudják a menetrendet tartani. Osztályon belül természetesen figyelünk a helyes étkezésre, amennyire tehetjük.

Záró előadásunkat **Kovács Henriktől** hallhattuk. Tetszettek a népi játékok, számosat be is lehet vezetni a délutáni szabadidős tevékenységbe. A nem hagyományos ugróiskolát már meg is említettem nekik, és kaptak is az ötleten, készült is „csigaiskola”. Azt a játékot már bevezettem, amikor hajtom a kötelet nekik körben oldalról és át kell ugrani, szokták is játszani. Azon gondolkodtam, hogy a régebben tanult tánc alaplépéseimet is be tudnám illeszteni az énekórákba, akár bizonyos daloknál (pl. Szép szakmári lányok – körtánc), vagy bizonyos témakörben (pl. Március 15-ei dalok – fiúknak egy kis ugrós, bokacsapkodós legénytánc). Erről sem szabad megfeledkeznünk.

Nagyon szépen köszönöm, hogy részese lehettem ennek a tartalmas, gyakorlatokkal dúsított, énekekkel átszótt, hasznos, élményekkel teli és fantasztikus három napnak! A társaság is remek volt, aktív részese a feladatoknak, alakult új ismeretség, volt régi ismerős és találkoztam olyannal, akivel van közös ismerős. Mondhatnám, kicsi a Világ, és közös a szenvedélyünk, átadni az ének-zene iránti igényt, hogy általa teljessé váljon a lélek.

Köszönöm K. Udvari Katalinnak, hogy szívéen viseli az ének-zene oktatást, és igyekszik eljuttatni ezen a képzésen keresztül nekünk is, mit lehetne még tenni, hogy a felnövekvő nemzedék Kodály szellemében kaphassa meg a gyermekkori művészeti neveléssel az egyik legfontosabb útravalót.

Köszönet illeti a KÓTA-t és a Psalmus Humanus Művészetpedagógiai Egyesületet, hogy támogatták és megvalósították ezt a képzést!

Azon leszek, hogy az itt hallottakat, tanultakat minél többször alkalmazzam és továbbadjam tanítványaimnak, kollégáimnak.

BALÁSNÉ MOLNÁR ILDIKÓ (1967)
Ének- és szolféztanár, karvezető
(Fazekas Utcai Általános Iskola és
AMI, Miskolc)

*Beszámoló a PSALMUS HUMANUS
Művészetpedagógiai Egyesület által szer-
vezett „Tehetséggondozás Kodály szel-
lemében” továbbképzési programról*

Milyen jól megtervezett „véletlen”:
amikor egyenes úton haladok a felé,

hogy teljesen kiábránduljak a munkámból, abból a rend-
szerből, amiben és ahogyan dolgoznom kell – ölembé
hullik egy olyan remekül összeállított program, ami meg-
erősíti a hitemet abban, hogy lehet, hogy mégiscsak jó,
amit csinálok.

Kedves Katalin, köszönet érte!

*Be mutatkozasként néhány gondolatot szeretnék magam-
ról írni, illetve hogy a munkámban hogyan tudom felhasz-
nálni a továbbképzésen látottakat, hallottakat.*

Miskolcon tanítok egy alapfokú művészeti iskolában
közel harminc éve. Ének- és szolféztanár vagyok, valamint
gyermekkórust vezetek 2000 óta. Az első tíz évben a 4. és 5.
osztályos korosztály kórusát, utóbb pedig felső tagozatost.

Vas megyei vagyok, a Győri Konzervatóriumban érettsé-
giztem szolfézs-zeneelmélet, zongora szakon. Ez a négy év
szakmai indulásomnak erős és alapos kezdést adott Szabó
Miklós tanár úr személyével és a Győri Leánykar tagságá-
val. Az élet a Miskolci Főiskolára vitt, ahol volt szerencsém
egy évig Reményi János tanár úr szárnyai alatt karvezetést
tanulni. Ez is meghatározó irányt adott: vezetője lettem egy
akkor alakuló kamarakórusnak, aminek jelenleg is, azóta is
karnagya vagyok (Forrás Kamarakórus).

Miskolcon, amikor zenei általános iskolába jártam
tanítási gyakorlatra, minden nap, de egy héten legalább
négy-szer volt énekóra. Virágzott az a gyermekkar, aminek
vezetője volt Reményi tanár úr, aztán Halmainé Újvári
Mária. Az ő nyugdíjba vonulásával vettem át a felsős kórus
stafétáját – 12 éve. Az iskola közben alapfokú művészeti
iskolává lett, közben a matematika és angol tagozat is meg-
erősödött – fokozatosan háttérbe szorítva az énekórákat.

A jelenlegi helyzet: nincs képesség felmérés a leendő
elsősöknél (így megvalósul az a Kodályi gondolat, hogy
mindenki részesüljön a mindennapi éneklésből!) – alsó
tagozatban heti 4 énekóra van, felsőben 2. Gyakorlatilag
abból él a felső tagozat, amit alsóban megalapoznak az
ének tanárok. Furulyázás első osztály második félévétől
indul – de nálunk barokk furulyán.

Egyet értek **Vass Veronikával**, hogy a germán furulya
egyszerűsége célravezetőbb, mint a barokk furulya kompli-
kált lefogása. Sokáig tanítottam alsó tagozatban is – nagyra
értékelem Veronika ötleteit, módszereit a kicsik oktatásában.
Sokszor találkozom a szolmizációs hangok kézzel való
mutatásánál a hanyag kéztartásra: lógó és lötyögő kézfejek,
könyöklés a padon – csodálkozunk a hanyag intonáción?
Nagyon jó ötletnek tartom a kézjelek „kötését” a testünk-
höz – így azok is hozzánk fognak tartozni! A hangok életre
keltése, a bábhasználat, a sokféle ritmushangszer játékos
használata, a meseiség, a zene birodalmába való tudatos
bevezetés mind-mind remek – és továbbgondolásra készte-
tő – ötletekkel láttak el. Lebilincselte Veronika kisugárzása,

elhivatottsága a kisiskolás korosztály felé. Ilyenkor mindig
eszembe jut egy mondás Kodálytól: „Sokkal fontosabb, hogy
ki az énektanár Kisvárdán, minthogy ki az Opera igazgató-
ja...”

Iskolám felső tagozatáról: a nyolc-, de még inkább a
hatosztályos gimnáziumok elszívják a legjobb tanulókat,
akik zenéből is a legtehetségesebbek. Amellett, hogy az
osztályközösség is megsínyli azt, hogy 8-10 gyermek kivá-
lik a csapatból, legfőképp a kórus az, ami nem számíthat
már úgy rájuk, mint az iskola tagjaként. Visszajár igaz egy
részük, de az már nem az igazi – első helyen az új iskolában
történi megfelelés áll (hozzáteszem teljesen érthetően).

A régi időkben 80 tagú kórus jelenleg 30 főt számlál.
Ennek a leépülési időszaknak az elmúlt 10 évben saját ma-
gamat éreztem okozójának – pedig a körülmények változ-
tak meg. Talán ma már eljutottam odáig, hogy ne akarjak
ezzel a csapattal úgy teljesíteni, mint annak előtte, elődeim
a hőskorban. Megpróbálom elfogadni ezt a helyzetet, és
örülni annak, hogy ez a maroknyi gyerek lelkesen jön és
szeret énekelni, szeretnek együtt lenni. Ezért is örültem **Dr.
Mindszenty Zsuzsánna** előadásának, aki mindig lendüle-
tes, erőt adó, magával ragadó, meggyőző – és a hozott apró
zenei élvezetekkel repertoárunkat bővíti. Valóban igaz:
meg kell terveznünk a próbáinkat, ugyanakkor alkalmaz-
kodni kell a kórustagok aktuális „állapotához” – akár fel-
nőttek, akár gyerekek. Ezt a keskeny mezsgyét nem könnyű
megtalálni a folyamatos koncertekre történő felkészülés
ideje alatt. A hallott praktikákat igyekszem alkalmazni a
kóruspróbáim alkalmával.

Hetenként két énekóra a négy után – felér egy lefeje-
zéssel (bocsánat az erős hasonlatért), és hetedik osztálytól
a csonka közösségek. Mit csináljak a „maradékkal”? Nem
marad más hátra, mint hogy „Kultúra fogyasztó gyereke-
ket neveljünk!” – idézem **Somody Beátát**. Nem kell azon
keseregni, hogy mi történt – sokat nem tudok tenni ellene,
viszont sokat tudok tenni azért, hogy mi legyen a folytatás!

Somody Beáta ötletei bizonyítják, hogy kreativitásban
nincsenek határok! Legyünk rugalmasak, lássuk meg az
abszurdban is a használhatót és igenis merjünk újat, mer-
jünk meghökkentőt létrehozni, de mindenképpen minő-
séget adni! A felső tagozatos korosztály nevelésében ezt
feltétlenül fel lehet – és a mai világban fel is kell használni!
Gyakorlatilag bármilyen zenei anyaghoz lehet valamilyen
kreatív tevékenységet hozzárendelni.

Pár gondolat, ami eszembe jutott: a gregorián ének, a
kottairás fejlődésénél az iniciálék alkotása kihagyhatatlan.
Vagy Tinódi Lantos Sebestyén dalainál a költő-énekmondó
címerének mintájára saját címer megalkotása lehet
a feladat, majd kiállítás rendezni belőle.... akár a rajzos
kolléga beszerzésével. Az alkotás tevékenységének van –
legyen öröme! Hallom már előre: én nem tudok rajzolni,
én ezt nem tudom megcsinálni! Mikor és hol, és ki által
alakult ki bennük ez a lekicsinylés – nem tudom. De hátha
sikerül – ha nem is mindenkinek – az alkotás melegében
felejtetni ezt a már berögződött tévhitet saját magukról!
Igen! A komplex művészetoktatásnak van személyiségfor-
máló hatása!

Reikort Ildikó előadása rámutat arra, merjünk a meg-
szokott világunkból, tanítási módszerink kicsit pókhálós
keretéből kilépni! Próbáljunk új módszereket! Próbáljunk a

társművészeteket bevonni az óránkba! Igen, mindenképpen kell váltani. Lehet, hogy egy kicsit maszatosak leszünk, lehet, hogy egy kicsit rendetlenség lesz körülöttünk – nem baj. Az előadáson a zene által az átváltozás megannyi formáját átéljük: mozgással, drámajátékkal, festékkel. A zene megismerése – önmagunk megismerése. Befelé fordulás, amikor nincs korlát az időben, átjárható a tér, a saját fantáziám, a saját érzésem irányít. Erre csak a zene képes. Nagy hatással volt rám Ildikó előadása. Több gondolat is megfogalmazódik bennem, sőt kísérletezni is van kedvem: kipróbálni – akár 3 osztályban is egy konkrét zene milyen hatást vált ki a gyerekekből.

Érdeklődéssel hallgattam **Kaibinger Pál** gyógypedagógus előadását. A szeptemberben hozzám került 5. osztályba érkezett egy új kisfiú, akivel nagyon sok probléma van. Magatartászavaros, agresszív, durva – ugyanakkor 130-as IQ-val rendelkező okos, tájékozott gyermek. Kb. az első három órát tudja „normálisan” kibírni, aztán csak rosszabb lesz a helyzet. A szakvélemény szerint integrálható, holott a társaira nézve is veszélyes tetteket hajt végre, nyíltan sértegeti társait és tanárait egyaránt. A legújabb kísérletezés vele kapcsolatban az lesz (az iskola pszichológusa, az igazgatóság és a tankerület jóváhagyásával), hogy az első három órát az osztályközösségében tölti, utána a szaktanárok négy szemközt foglalkoznak vele. Így én is énekből. Kíváncsi vagyok, hogy az egyéni foglalkozás – ahol hárman leszünk: a kisfiú, én és a zene – milyen eredménnyel jár. Megoldást nyilván nem kaptam egyéni problémámra, de minden esetre örülök, hogy az előadás jóvoltából közelebről megismerkedhettem ezzel a területtel.

Dr. Pásztor Zsuzsanna „Kovács-módszer”-re alapozott mozgáspihezőjét már alkalmaztam is egy kóruspróbámon. A március 15-i megemlékezésre készültünk, és a műsort próbáltuk az iskola aulájában. Hosszadalmas, kitartást próbára tevő időszak volt. Hol leültünk, hol felálltunk, de a várakozás unalmát és egyhangúságát egyhelyben elviselni még felnőtteknek is nehéz. És akkor gondoltam egy merészet és nagyot: végigcsináltuk a gyerekekkel azt a mozgásfolyamatot, amit az előadáson videóról láttam. Partnerek voltak a gyerekek (végre történik valami), és a gyakorlatsor végén egy hetedik kislány megjegyezte: „Ez jól esett!” Kell ennél jobb bizonyítása annak, hogy ez a módszer működőképes?

Szeretném kiemelni még **Baráth Yvette** előadását a szeretetteljes éneklés oktatásáról, a családi légkörről, amit személyiségével, tudásával maga körül létrehozott.

A másik Nagykanizsáról érkező oktató, **Baráth Zoltán** zenetanár, a számítógépes zene tantervírójának az előadása is időszzerű témával foglalkozott: a zeneoktatásban a számítógép segítségével egyre inkább igénybe vehető lehetőségekről – nem is sejtve, hogy hamarosan erre alapul mindennapi oktatásunk.

Tóth Zsuzsanna interaktív játékos gyakorlatai a drámapedagógia végtelen tárházába engedtek egy röpke bepillantást – amit akár saját közösségünkben, osztályunkban, kórusunkban is felhasználhatunk.

Kedves Katalin!

Szeretnék gratulálni ehhez a programhoz, ami az előadók adta sokszínűségével, tartalmi mondanivalójával, megújulásra biztatásával, de ugyanakkor az örökérvényű kodályi

gondolatokkal átítatva utat mutat a ma zenepedagógusának.

Köszönöm, hogy részt vehettem ebben a továbbképzési programban. Az itt hallottakat, tapasztaltakat, az átélt élményeket igyekszem tovább vinni és munkámban felhasználni – legjobb tudásom szerint.

CSIMÁNÉ VARGA LÍVIA (1967)

ének-zene tanár, karvezető
(Kodály Zoltán Központi Általános Iskola – Toponári Tagiskola – Kaposvár)
„Tehetséggondozás Kodály szellemében” PAT Továbbképzési program a Pszalmus Humanus Művészetpedagógiai Egyesület szervezésében
– 2020. 03. 06-08.

ADAPTÁCIÓ

Bevezetőként megköszönöm a lehetőséget a továbbképzésen való részvételért, hogy találkozhattam olyan elhivatott szakemberekkel, akik közel hozták, érzékelhetővé és szinte érinthetővé tették Kodály Zoltán elképzelését a magyar zeneoktatásról. Az iránymutatás, melyet közülük sokan személyesen tapasztalhattak meg, ma is aktuális és nélkülözhetetlen a kreatív, élményszerű zeneoktatásban. Kodály Zoltán elvei szerint tanítok – ahogy tanultam, de meg kell jegyeznem, hogy csak az utóbbi években sikerült igazán közel kerülnöm a módszer lényegéhez. Megragadok minden alkalmat, hogy egészen értem és jól adjam tovább. Köszönöm, hogy tiszta forrásból meríthettem!

K. Udvari Katalin olyan archív dokumentumokat tárt elő, melyek közel hozták a kezdetek lépéseit, megmutatta az első eredményeket, nehézségeket, örömeiket, sikereket. Megismerhettük a témakörben megnyilatkozó szakemberek kutatási eredményeit, véleményeit, mint pl. Vekerdy Tamás nézeteit a zenetanulás transzferhatásairól, az érzelmi intelligencia fejlesztésének fontosságáról – Barkóczi Ilona és Pléh Csaba professzorok kutatásairól, Kodály zenei nevelési módszerének pszichológiai hatásvizsgálatáról. Kiemelem azt a megállapítást, hogy a megfelelő gyakoriságú éneklés-zenélés transzferhatása 10 éves korig érzékelhető igazán. Mindezek megerősítettek abban, hogy továbbra is határozottan álljak ki véleményem mellett, miszerint fontos az ének-zene tanítás, a Kodály módszer következetes alkalmazása – természetesen igazodva iskolánk lehetőségeihez. Számomra ez azt jelenti, hogy az engedélyezett óraszámom túl, tanórán kívül is lehetőséget kérek az énekkari és hangszeres foglalkozásokra (furulya, citera). Így az érdeklődő gyerekek, hetente akár 4-6 zenei foglalkozáson is részt vehetnek. Mivel nem zenei általános iskolában tanítok, megnyugtató információ volt számomra, hogy Kodály Zoltán nem válogatott gyerekekkel kívánt dolgozni. A felvételi meghallgatás nem válogatás céljából történt, mert a gyerekek egész személyiségét kívánta kibontakoztatni, nem művészeteket, hanem művészet közeli embereket akart nevelni. Az első növendékek munkássága – az élet különböző területen elért sikerei – magukért beszélnek. Valamint figyelemreméltó az a megközelítés is, hogy némi gyógyírt jelenthet a módszer alkalmazása az integrációval nehezített iskolarendszerben.

Előadóink folyamatosan megerősítettek, jó példákat, módszereket adtak, új lehetőségeket, gyakorlatokat mutat-

tak a komplexitás megvalósítására – hagyományos és a kor technikai kihívásainak eszközeivel.

Baráth Yvette tanárnő hasznos útmutatót adott a hangképzés területén. Számomra a rugalmasság és könnyedség kérdése volt különösen hasznos. Kiváló beéneklési gyakorlatra tettem szert, valamint tudatosult bennem a test lazításának fontossága.

Baráth Zoltán felvázolta a digitális technika fejlődését a zeneoktatásban. Valamint bemutatott néhány zeneíró programot és egy zenekomponáló program működési elvét, annak felhasználási lehetőségét ének-zene órán. Ezzel sikeresen motiválhatók lehetnek a felsőbb évfolyamos fiatalok. Feltétlenül tanulmányozni fogom és bemutatom tanítványaimnak.

Dr. Mindszenty Zsuzsanna tanárnővel mindig élmény a találkozás. Személyiségén átsugárzik Kodály Zoltán szellemisége, az életkornak megfelelő értelmező, analízáló zenélés – hangsúlyozva a zene élményszerűségének fontosságát. Új ötletet, irányutatót kaptam a kórusmunka megszervezéséhez, vezényletechnikához, a művek értelmezéséhez, a foglalkozás felépítéséhez és a repertoár bővítéshez.

A kéttannyelvű oktatáshoz kapcsolódóan **Dr. Bodnár Gábor** tanár úr rávilágított az ének-zene oktatásban fennálló nehézségekre, és arra, hogy ennek ellenére milyen nagy jelentősége van a művészetek, a zene és az éneklés gyakorlatára. Kihangsúlyozta és kiválóan szemléltette a zenei nevelés széles körű transzferhatását, mely összegzés igen hasznos számomra. Megismerttetett néhány magyarországi tanítási módszer jellegzetességével és lehetőségével. Gyakorlatban próbáltuk ki, milyen nehéz például a dalok tőkélates, vagy legalábbis elfogadható tartalmú fordítása – igazodva a zene szabályaihoz.

Stipkovits Fülöp tanár úr, az ének tanítás és a német nyelvoktatás összefüggéseit szemléltette.

Megvizsgáltunk egy kéttannyelvű tantervhez készült ének-zene tankönyv felépítését, ezáltal ráláttunk a feladat nehézségeire, a benne rejlő ötletre, lehetőségekre. Szó került a német zeneiskolák felépítéséről, működéséről, így összehasonlíthattuk a hazai gyakorlattal. Bemutatta az Orff hangszeres alkalmazási lehetőségeit az ének-zene oktatásban. Ezt nagy örömmel próbáltuk ki magunk is.

Kaibinger Pál tanár úr előadása megerősített több nézetemben is. Egyrészt abban, hogy a zenetanulás nem csak az egészséges és tehetséges gyerekek privilégiuma kellene legyen. A mai zeneiskolai oktatás – amit én ismerek – nem támogatja a tanulásban akadályozott gyerekek zenei képességét. Több esetben is tanítottam „disz”-es gyereket, mert nagyon akartak valamilyen hangszeren játszani, de zeneiskolába nem vették fel őket. A legidősebb tanítványom 12 éve tanul zongorázni, ő SNI gyermek. Érettségi előtt áll, és esélyesen készül az egyetemi felvételijére. ADHD-s gyermek több hangszeren is képes volt megtanulni és élményszerűen játszani, még zenekarban is. Az ő esetében valóságosan életmentő kapaszkodó volt a zene. Sorolhatnám még a példákat, de nem szükséges, hiszen ahogy tanár úr is bemutatta, a zenei fejlesztő munka nagyon fontos a gyógypedagógiai munkában. Másrészt a normál általános iskolai oktatásban – ahol nyilvánvaló az integráció – ének-zene órán több sikerélményhez juttatható a gyer-

mek, észrevétlenül fejleszthető. Régóta érlelődik bennem, hogy a jelenlegi tantestület elé viszem tapasztalataimat és a tanultakat, hogy értsék meg, miért van ének-zene óra az általános iskolákban. Bizony sokuk egész érdekesen gondolkodik a tantárgy létjogosultságáról. Nem látják a tantárgyban rejlő fejlesztő lehetőségeket és azt sem, hogy saját munkájuk is sikeresebb lehet, ha szakmailag elismerjük és támogatjuk egymást.

Reikort Ildikó Kokas-hagyományokba ágyazott komplex művészeti nevelés egyik módszerét mutatta be számunkra. Nagyon szimpatikus volt számomra a ReikArt-módszer. Hazatérve alkalmaztam is 1. és 2. osztályos tanulóknál, akik nagyon élvezték a zenére történő mozgást, festést, majd táncot. Sokkal érzékletesebben élték meg a zene eseményeit. Számomra azért is hasznos ez az élmény, mert szerintem a mai gyerekek képzelőereje igen gyenge. Ami viszont azt eredményezi, hogy nehezebben tanulnak. Ez a zeneterápiás gyakorlat viszont sokat segít. Bár nehezebben vettük rá magunkat, valóban hasznos volt kipróbálni a továbbképzésen, hiszen átértük azt, amit a gyermek is átélhet hasonló helyzetben.

Somody Beáta bemutatója a vizuális szimbiózis programról, a művészeti nevelés lehetőségeire mutatott kiváló példákat tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokra. Figyelmemet arra hívta fel, hogy közelednem kell – főleg a nagyobb – gyerekek világához, és több önállóságot adva, a jelen korba ágyazva kell feldolgoznom a tananyagot. Biznom kell a tanulók kreativitásában és jobban felismerni az őket érdeklő kérdéseket.

Élvezetes volt, ahogy Tóth Zsuzsanna gyakorlataiban érzékeltük a drámapedagógia és a zenepedagógia kapcsolódási pontjait. Számomra nagyon fontos, hogy a gyakorlatokat magam is átéljem, eljátsszam, mert akkor tudom pedagógiai munkámban alkalmazni. Ránk felnőttekre is érvényes a személyes érintettség, az élmény, mert jobban rögzül, így válik eszközzé.

Nagy örömmre szolgált, hogy **Vass Veronika** hangsúlyozta az érzelmi intelligencia fejlesztésének fontosságát. Pedagógiai munkásságának jó gyakorlatait osztotta meg velünk. Inspiráló volt minden gondolata. Mivel csak két éve tanítok első osztályos tanulókat, számomra nagyon jó volt bepillantani az óvodai zenei nevelés módszertanába. Nagyon fontos alapelveket jegyeztem fel, mint például a zenehallgatással kapcsolatosan a „sokszor ugyanazt” elve, az osztályonként kedvenc dalokból dalcsoport, vagy a furulya tanítás osztályban kérdésköre. Szintén nagyon hasznos volt, hogy ki is próbáltuk a feladatokat, elénekeltek a szemlévényeket.

A tehetséggondozás és a táplálkozás kapcsolata illetve a munkaképesség-gondozás a közoktatásban és a zeneoktatásban olyan területek, melyekről nem sokat hallottam eddig.

Dr. Pásztor Zsuzsanna tanárnő rávilágított arra a helyzetre, amiben napmint nap élünk, küzdünk pedagógusként az egyre nehezebb elvárások nyomása alatt. Mindenképpen követendő minden tanácsa a táplálkozással, alvással kapcsolatosan, hogy a stressztűrő képességünk javuljon, teherbírástunk növekedjen. Tehát gondozni kell saját és tanítványaink munkaképességét is. Amit tanítványaimnak át tudok adni ebből, azt meg is teszem. A mozgáspihenő,

a frissítő és fejlesztő mozgások gyakorlata mindennapi feladatomban lesz tanóráimon. Hálás vagyok minden egyes gondolatért, amit kaptam!

A néptánc oktatásban rejlő nevelési lehetőségekről **Kovács Henrik** adott kiváló ötleteket. A gyerekkorunkban is játszott népi játékok felelevenedtek. Nagyon örülök, hogy ezek a játékok nem merülnek feledésbe. Néhányukat teljesen elfelejtettem, de mutatott variációkat a már ismert népi játékokhoz, illetve számomra ismeretleneket is. Ezek a játékok megalapozzák a néptánc tanulást. Tapasztalataim szerint alsó tagozaton teljesen természetes, hogy ének-zene órán zenére lépegetünk, népi játékokat játszunk, de felső tagozaton ez teljesen eltűnik sajnos. Most nyílt alkalmam arra, hogy első osztálytól végig taníthatom az ének-zene tantárgyat. Kíváncsi vagyok, hogy az általam tanított gyerekek meddig lesznek hajlandók táncolni ének-zene órán, felső évfolyamon. Ez a kíváncsiságom természetesen kiterjed az énekkar, a furulya-, citeraszakkör látogatottságára, az éneklési, zenehallgatási hajlam minőségére is. Az „Így tedd rá” módszerét ismerem, örülök, hogy megismerhettem a LippoZoo iskola-ját is.

Összegzésképpen elmondhatom, hogy számomra a továbbképzés minden perce fontos volt. Nagyon sok hasznos, gyakorlatban alkalmazható ismeretet, eszközt kaptam, mint egy nagy dózisú „vitamin bomba”. Pedagógus pályafutásom utolsó harmadában nagy szükségem volt erre. Hálás vagyok Kodály tanár úrnak és tanítványainak ezért a hagyatékért, hogy ilyen lelkes, elhivatott tehetségeket nevelt ki, akik lelkesíteni tudnak másokat is. Köszönöm és szem előtt tartom a vezérmondatot:

„Csak **boldog** gyermekből lehet **boldog** felnőtt, s ezekből **boldog** ország.” (Kodály Zoltán)

FAZEKAS RÉKA (1984)

Ének-zene tanár, karvezető

(Szigetszentmiklósi József Attila

Általános Iskola)

Fazekas Réka vagyok, 2007-ben végeztem a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Tanárképző Főiskoláján zeneelmélet, szolfézs, karvezetés szakon. Diplomám megszerzése után felvételt nyertem a Münchener Zene-

művészeti Egyetem karvezető szakára, ahol tovább folytattam tanulmányaimat. Münchenből hazatérve kezdtem el tanítani egy általános iskolában, és egy hozzá tartozó zeneiskolában éneket és szolfézszt, valamint az iskolai kórust is vezettem. Ezzel párhuzamosan elvégeztem az ének-zene tanári mesterszakot. Majd lehetőségem nyílt egy egyházi intézményben (gimnázium, középiskola, szakiskola, zeneiskola) továbbra is az ének-zene, szolfézs tanítására, kórusvezetésre, kiegészülve az egyházi ének oktatásával is. Az iskolai istentiszteleteken orgonán működtem közre. Utam ezután a Bécsi Konzervatóriumba vezetett, ahol zongoratanári szakon képeztem magam tovább. Jelenlegi munkahelyem egy általános iskola, ahol az ének-zene mellett egyéb tantárgyakat is (erkölcsstan, hon- és népismeret) tanítok, és osztályfőnöki teendőimet is szívesen végzem. Minden iskolatípusban igyekeztem a hagyományos értékek megőrzésével Kodály Tanár úr nevelési koncepcióját megvalósí-

tani. Fontos szerepet tölt be életemben a kodályi-örökség ápolása, melyet a kor szellemiségéhez és kihívásaihoz igazodva a felnövekvő nemzedékhez töreksem eljuttatni.

„A tehetséggondozás Kodály Zoltán szellemében” A/8591/2016 elnevezésű 30 órás PAT tanártovábbképzési programon vettem részt 2020. március 6-7-8-án Budapesten, amelyet a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége – KÓTA – és a Psalmus Humanus Művészetpedagógiai Egyesület szervezett, és amelynek az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészstudományi Kar Művészetközvetítő és Zenei Intézete adott helyet.

A három napos intenzív előadásorozatot **K. Udvari Katalin**, a Psalmus Humanus Művészetpedagógiai Egyesület elnöke vezette, aki nagy hozzáértéssel és tapasztalattal, szívvel-lélekkel mutatta be a kodályi zenepedagógiai hagyományokon alapuló integrált művészetpedagógiai programjukat.

Mindamellet, hogy az előadások tartalmilag nagyon jól felépítettek voltak, a szervezők tematikai változatosságra is törekedtek. A továbbképzés sikeréhez a karizmatikus előadók is aktívan járultak hozzá. Hosszú idő óta nem volt alkalmam ennyire kiváló továbbképzésen részt venni, melyből már ott éreztem, hogy milyen sokat fogok tudni meríteni a mindennapi munkámhoz. A kiválóan felkészült előadók közül szeretnék most az adaptációban néhányukról bővebben is írni. Külön kiemelendő az a figyelmes-ség, hogy egy igen hasznos képzési segédanyaggal készültek Katalinék, melyben eligazítást kaptunk külön-külön mind az előadókról, mind az általuk tartott előadás folyamatáról.

Pedagógiai munkámból kifolyólag kicsikkel és nagyobbakkal is egyaránt foglalkozom, és nagyon fontosnak tartom a kodályi örökség értékének továbbélését a mai kor gyermeke számára. Ehhez nyújtottak különösen is használható – nem csak elméleti, hanem gyakorlatban is jól működő – segítséget a továbbképzés programjai. Tanóráimat élvezetesebbé, színesebbé és ezáltal eredményesebbé is teszi a korábban megszerzett ismeretek innovatív feldolgozása és hasznosítása.

Minden előadás és előadó emlékezetes marad számomra, különösképpen **Dr. Pásztor Zsuzsa**, aki a munkaképesség-gondozásról, azaz a Kovács-módszerről beszélt, melyről mindezidáig keveset tudtam. Nagyon tetszett, ahogy a mozgáspihező-példákat bemutatta és mi is azonnal kipróbálhattuk ezeket. Rögtön éreztem a gyakorlatok jótékony hatását saját magamon és elhatároztam, hogy énekóráimon is kipróbálom. A tanórai nagyfokú szellemi terhelést és hosszas ülést azóta többször váltogatom mozgáspihező feladatokkal, aminek köszönhetően szemmel láthatóan frissebbek lesznek a gyerekek. Szeretném elsajátítani a Kovács-módszert, ezért szívesen végezném el hozzá a megfelelő továbbképzést, hogy hitelesebben tudjam a gyerekeknek átadni.

Nagyon tetszett továbbá **Kovács Henrik**, a magyar néphagyomány mozgáskultúrájának alapját jelentő néptánc- és játékhagyomány fontosságáról szóló összetett előadása. Igazán játékos feladatokat mutatott be, melyeket nem csak tanórára, hanem óráközi szünetekben vagy napközis szabadidős elfoglaltság során is remekül lehet alkalmazni. Hon- és népismeret órámba, énekórámba valamint a napközis foglalkozásba már be is építettem az

itt látott és kipróbált játékhagyományokat (pányvázás, kreatívabb ugróiskolázás, csigaickázás), néptánclemeket. A nagy mozgásigényű gyerekek (akikből egyre több van ma) nagyon élvezték még az egyszerűbb játékokat is, melynek során kulturált formában vezethették le fölös energiájukat, miközben észrevétlenül fejlődtek egyéb területeken is (érzékszervi, szellemi, szociális).

Hasznosnak éreztem az „Énektanítás és nyelvoktatás” kapcsolatáról szóló két előadást **Dr. Bodnár Gábor** és **Stípkovits Fülöp** prezentálásában, melyből a német nyelvű állt hozzám közelebb, mert korábban ezen a területen én is érdekelt voltam. Felfrissülés volt Orff-hangszereken játszani, amiket szívesen vinnék be én is az óráimra.

Dr. Mindszenty Zsuzsanna előadása nagyon dinamikus volt az énektanításról és kórusvezetésről.

Hasznosak és egyben segítők is voltak tanácsai, melyek mind arra bízattak minket, hogy minden eszközünkkel a zenei igényességre, az éneklő kedv újrateemtésére és többek között a motivációs élményadásra törekedjünk. Elméleti instrukcióit a gyakorlatban is kipróbáltuk, majd közösen énekelünk az általa oly gondosan összeválogatott és előkészített kórusművekből. Jó ötletet adott ahhoz is, hogy az erre alkalmas műveket a gyerekek dramatikusán is megjeleníthetik az éneklés mellett (*Bárdos Lajos: Anyóka, banyóka*). Mindamelllett, hogy fontos témákról beszélt, oldott hangulatot tudott teremteni közvetlen és megnyerő személyiségével.

Már jó előre készültem **Kaibinger Pál** előadására – aki a „Zene a gyógypedagógiában” címmel tartott érdekes előadást. Azért is figyeltem nagyon, mert én is több, a témában érintett gyerekkel (SNI, BTM) foglalkozom. Az ilyen tanulók esetében énekórán a ritmusfeladatokon keresztül szembesülök a ritmuskészségük gyengeségeinek jeleivel. Most találkoztam a színes kotta, régi nevén *ULWILA-módszer*-rel. Ennek hitelességét egy videófelvétel lejátszása bizonyította, melyen láhattuk, hogyan sajátítják el sérült gyerekek *ULWILA-hangszereken* (akkordcitera, metalofon, csőhangsor) a hangszertudást. Megható volt látni az ilyen gyermekek átszellemült arcán a közös zenélés örömet, boldogságát, és ahogy büszkén és lelkesen fogadták a közönség elismerő tapsát. Gazdagította ismereteimet a híres emberekről és zeneszerzőkről vetített érdekes bemutató, amiből megtudhattuk, hogy többen is érintettek voltak a fentebb említett témakörben (A. Einstein, E. Satie, W.A. Mozart). Másik videó foglalkozott a látássérültek tánc- és ének-zene tanításával. Tapasztalattól tudom, hogy hatékonyan és eredményesen lehet velük foglalkozni, mert igen fogékonyak a zenére. Ez is mindazt bizonyítja, hogy milyen elengedhetetlenül fontos, hogy közös élmények megosztásával, közvetlenül is megnyilatkozhasanak a zene által a gyermekek.

Itt kapcsolódnék **Reikort Ildikó** előadásához, aki a „zene és mozgás kapcsolatáról illetve a globális zenebefogadásról, majd a zene vizuális feldolgozásáról, leképezéséről” beszélt. Ötleit gyakorlat formájában sajátíthattuk el, amiket az iskolában énekórán ki is próbáltam osztályommal. C. Saint-Saëns: Az állatok farsangja c. műből két részletet hallgattunk meg: A hattyú, Akvárium. A gyermekek nagyon élvezték a zenére való szabad mozgás lehetőségét és ezt követően készítettek egy festményt, amit a zene ihletett. Majd nyíltan és szívesen beszéltek a zene által kiváltott

érzelmeikről, miközben festményeiket bemutatták.

Somody Bea előadónk nagyon kellemes atmoszférát teremtett. Láhattuk, hogy elképzeléseivel mindig a gyerekek kreatív fejlődését támogatja, ezzel növelve önbizalmukat. Kiváló, temperamentumos előadása nagyon sok információt és ötletet gazdagított minket. Osztályfőnöki, erkölcsstan óráimba be is tudtam jól építeni egy-két ötletet a bemutatott lehetőségekből (március 15-re Kossuth bankó készítése, népdaléneklő verseny díszes nevezési lapjaiból kiállítás szervezése).

„A zenetanulás és tanítás lehetőségei a számítógép segítségével” című prezentációt **Baráth Zoltán**tól hallhattuk. Akkor még nem is sejtettük, hogy milyen hamar aktualissá válik maga a téma. Nagyon tetszett előadásában, hogy ötletet mutatott arra, hogyan alkalmazhatók a digitális és számítógépes lehetőségek az énekelni kevésbé tudó gyerekek körében is, mely a jelenlegi kialakult helyzetben a távoktatás során is kiválóan alkalmazható. Saját osztályomnak (6. évfolyamosok) szorgalmi feladatként kínáltam fel, hogy zaj-zenét készítsenek (természeti zaj-zene és mesterséges városi zaj-zene címekkel). Meglepően tapasztaltam, hogy milyen sokuknak tetszik ez az újszerű feladat.

Nagyon nagy szerencsém volt, hogy a továbbképzés után kipróbálhattam jó néhány eltervezett ötletet a látottakból és hallottakból, mivel az iskolát szükségszerű okokból távoktatáson keresztül folytathatjuk. Kötelességemnek érzem, hogy Kodály mindenre kiterjedő szellemi örökségét széles körben eljuttassam a mai generációkhoz. Ehhez komoly útravalót kaptam ettől a nívós, kiválóan megszervezett és sokoldalú továbbképzéstől. Hálás vagyok Katalinnak és az összes előadónak, hogy itt lehettem.

OPÁNSZKI DÁVID (1979)

Ének-zenetanár, karvezető
(Tamási Áron Általános Iskola, Gimnázium és Német Nemzetiségi Gimnázium – Budapest)

Továbbképzésen részt venni mindig különleges élmény: kíváncsisággal tölt el, hogy az előttünk álló napok eseményei milyen hatással lesznek ránk, vajon mennyiben találkozunk ismerős tartalmakkal – netán ismerős kollégákkal –, mennyire lesz magával ragadó az előadó személye, szakmai felkészültsége, és hogy majd miként jelennek meg a mindennapjainkban a megszerzett információk és készségek.

Mindez alapvető mércéje egy továbbképzésnek. Ezúttal kifejezetten nagy vonzerővel bírt számomra a meghirdetett program, annak témái és előadói, hiszen néhány kivétellel valamennyiüket ismertem személyesen is, munkásságukat évtizedek óta követem és végtelenül megtisztelő számomra, hogy immáron kollégáimnak mondhatom őket. Előadói stílusukban olyan magával ragadó rutinosságot, nyitottságot és közvetlenséget tapasztalhattunk, ami még inkább hitelessé tette személyiségüket és az általuk közvetített értékeket. Örömmel tapasztaltam, hogy a Psalmus Humanus Művészetpedagógiai Egyesület nagyívű vállalkozása által a jelenkori magyar zenepedagógia különös esszenciája született meg, melynek gyakorlati hasznossága felbecsülhetetlen értékkel bír az oktatás valamennyi terü-

letén praktizáló kolléga számára.

Az előadók nem titkolták, hogy sok mindent a több évtizedes gyakorlati tapasztalatuk örömei és nehézségei során kristályosítottak ki a lokális terükben: iskolájukban, szakkörökben. Gondolhatnánk, hogy az így megszerzett tapasztalatok kizárólag a saját maguk számára hasznosak és alkalmazhatók. Örömteli felismerés volt, hogy a tőlük hallottak összecsengtek a magam gyakorlatával, igaz többnyire tudattalanul végeztem azokat. Az előadások értéke tehát abban is állt, hogy megerősítést nyertünk a saját alkalmasságunkban, rátermettségünkben, hogy jó úton járunk. Végre közelebbről láthattuk a sokat emlegetett transzferhatás működésének tudományos hátterét, ezt megismerve hivatásunk még bátrabb és hitelesebb képviselőiként térhetünk vissza iskoláinkba, tanítványaink és kollégáink közé.

Vekerdy Tamás videóüzenetéből kitént számomra, és nem kevés csalódással járt, hogy a Kodály koncepció már az első lépései idején értelmezési zavar áldozata lett: a mintául szolgáló kecskeméti intézmény eredményeit „versenyistálló” módjára próbálták a később alapított iskolák elérni, hogy külsőségeiben hasonlítsanak az alapítókhoz. Ez természetszerűleg hirtelen, látványos felemelkedéssel járt, de téves utat is jelenthetett – megkockáztatom, a pár évtizeddel későbbi országos szintű leépülés, visszaesés oka is ebben keresendő. A koncepció helyes alkalmazása a fej, a szív és a kéz (esetünkben az énekhang) egyenlő arányú fejlesztésében rejlik. Ha ez az egység nem él, akkor célt tévesztettünk.

Baráth Zoltán bemutatója a digitális technika alkalmazásáról alig ismert szegmensét tárta fel a zeneoktatásnak. Sajnálattal tapasztaltam, hogy az általa kidolgozott tananyag és gyakorlat szinte egyáltalán nincs jelen az oktatási palettán, pedig láthattuk, milyen sokoldalúan és korszerűen nyújt segítséget a tehetség kibontakozásához a legmodernebb eszközökkel. Ma már létezik digitális írásbeliség a zenében is, amit a gyerekek éppoly ügyesen és kreatívan tudnának alkalmazni, mint a nyelv vagy a grafika területén. Bárcsak lennének olyan intézmények és erre nyitott pedagógusok, akik befogadnák a programjukba ezt a képzést!

Szívesen hallgattuk **Baráth Yvette** előadását, melyben számos gyakorlati tanáccsal lettünk gazdagabbak a hangképzés terén. Gondolatai szerencsésen összecsengtek a további előadókéval, tárházukból bőségesen tudtunk válogatni.

Dr. Mindszenty Zsuzsanna szuggesztív karnagyi és előadói személyisége ragyogó módon képviselte azokat az alapelveket, melyeket mindannyian magunkénak vallunk. Ahhoz, hogy ezeket állhatatosan meg is jelenítsük a magunk környezetében, nagy segítséget nyújtott Zsuzsanna összefoglalója. Hitvallása számomra az Egyesület által megalkotott esszencia esszenciájaként működött: a Tanár-nő által tömören megfogalmazott kijelentések értékről, célokról, feladatokról oly világosak és egyenesek voltak, hogy ha magunkkal visszük, akkor mellettük nem fér meg semmi, ami másodrendű, értéktelen, hasztalan.

Bodnár Gábor és **Stipkovits Fülöp** az idegen nyelvek útján világítottak rá a zene egyik legfontosabb dimenziójára, ami a kulturális kapcsolatokban rejlik, legyen az akár tőlünk időben vagy térben távol álló. Előadásukban súlyponti szerepet kapott Kodály koncepciójának formálódása: láthattuk, hogyan kutatta és adaptálta más nemzetek

évszázados hagyományait és jó pedagógiai gyakorlatait.

Kaibinger Pál neve számomra tankönyvek szerzőjeként volt ismerős, örültem, hogy most személyesen is megismerhettem. Azzal együtt, hogy a gyógypedagógia zenei alkalmazásának kimagasló tudós alakja, sokrétű tevékenységet folytat népzenei együttesekben, és intézményvezetőként egyaránt. A gyógypedagógia definíciójának tisztázásával áttekinthettük a terület feladatait, és kollégáimmal egyöntetűen tapasztaltuk, hogy a neurotipikus gyerekekkel való foglalkozás során egyre több hasonló jellegű és mértékű zavarra leszünk mi is figyelmesek. Nagy szükségünk lenne hosszú távon a mi iskoláinkban is több személyi és módszertani segítségre ezeknek a gyerekeknek a neveléséhez.

A továbbképzés során több olyan foglalkozáson is részt vehettünk, ami formájában szokatlannak számított, hiszen a rajzolás, festés, mozgás, tánc hagyományosan nem része a zeneóráinknak. Megtudtuk, hogy ezek a tevékenységek bármennyire is újabb plusz elvárásként jelennek meg számunkra, alkalmazásukkal mégis inkább nyújtanak segítséget a zenei és más alapkészségek elmélyítésében, de legfőképpen a teljes emberi harmónia megteremtésében. A Kokas-alapokon nyugvó ReikArt pedagógia összegzi valamennyi művészeti ág fejlesztő hatását, de prevencióss szerepe éppen olyan jelentős.

Reikort Ildikó beszámolóját gyakorlati feladatokkal is alátámasztotta, némi bizonytalankodás és idegenkedés után rávettük magunkat a részvételre, amit cseppet sem bántunk meg. Egészen bizonyos, hogy az élmény hatására fokozottan igyekszünk az iskolai mindennapjainkba is beültetni ezeket a gyakorlatokat.

Szervesen és kiválóan kapcsolódott **Somody Beáta** komplex művészeti nevelést célzó programja, reflektálva a jelenkori társadalmi jelenségekre, problémákra, és megoldást nyújtva a művészeti nevelés eszközeivel.

A társművészetek felé nyitó előadók sorát **Tóth Zsuzsanna** színházpedagógus zárta, feladatai mindannyiunk számára élményt adtak, szórakoztatva fejlesztettek. A megismert és ajánlott gyakorlatokat akár a saját előadói eszköztárunk színesítésére is felhasználásra érdemesnek találom.

Több társművészeti és tudós előadó mutatott rá zenei kérdésekre, és zenepedagógus előadók is bőséggel hivatkoztak a járulékos területekre. **Vass Veronika** ének-zene-tanár a különböző életkorú gyermekek zenei nevelésében szerzett évtizedes gyakorlatát osztotta meg velünk, mindezek helyességét és hasznosságát a velük egybecsengő tudományos kutatások hitelesítették. Vekerdy Tamás nyomán haladva fedezhettük fel az újszülött kortól való sokszínű interakció fontosságát, amire a szülőket már a várandósság idején felkészíti tanfolyamaival, gyermekhangversenyeivel Veronika. Az érzelmi, pszichés fejlettség, így a társas érintkezésben való érettség szempontjából is döntő a korai időszak: az iskoláskorban fejlesztésre szoruló gyerekek hiányosságai legtöbbször ebben az életkorban gyökereznek. Az otthoni vagy az órai játék egyediségétől, spontaneitásától ne féljünk, a művészi kreativitást magunkban is tárjuk fel, hogy a gyereket is erre tudjuk vezetni és ebben fejleszteni. Természetesen ennek hozománya lesz az általános kreativitásban!

Veronika bemutatója állt valamennyi előadás közül a legközelebb hozzám, hiszen alsó tagozatos gyerekekkel

foglalkozom. A hallottakat nem csak beépítésre alkalmasnak találtam, hanem megerősítésként is hatottak, hogy igenis jó úton járok, én is alapvetően így dolgozom az iskolámban. Veronika bemutatója a valódi Kodály iskola szeretetteljes, gyerekközpontú légkörét festette elénk, szellemiségét szívesen vittük magunkkal.

Dr. Pásztor Zsuzsa és Dr. Kovács Géza zenei munkaképesség gondozás óráit már tizenévesként látogattam, cselista növendékként a 90-es évek elején. Az akkor megtanult gyakorlatok és a hozzájuk tartozó elvek muzsikusi életem részévé váltak, örültem, hogy felnőtt pedagógusként újra találkozhattam Zsuzsa néniel és bepillantottam hivatásának mélyebb rétegeibe. Kodály ebben is élen járt: felismerte a zenész léttel járó foglalkozási ártalmak kezelésének és megelőzésének szükségességét, amihez Dr. Kovács Gézát hívta segítségül, így indult útjára a Kovács-módszer. Hiába a tehetség, ha a kívánt terhelésre nem vagyunk alkalmasak, nincs meg a munkabírás. Sokszor rosszul ismerjük fel az alulteljesítés okát, és nem fordítunk elég figyelmet a testi és pszichés alkalmasság megteremtésére, csak ha már nagy a baj. A Kovács-módszert alkalmazva mind a hangszeres oktatásban, mind a köznevelésben elejét vehetjük a legsúlyosabb problémáknak. Elég pár perc, néhány rövid gyakorlat óra elején és közben, máris frissebb a gyerek, javul a keringés, megnő a figyelem. Ének-zenetanárként mindig is figyelmet fordítottam a tantárgyban rejlő sokirányú fejlesztési lehetőségekre, Zsuzsa néni előadása most még inkább tudatossá és módszeressé tesz ezekben a tevékenységeimben.

Dr. Kovács Henrik néptánc oktatásról szóló foglalkozásának tárgya, tartalma valójában teljesen lefedte énekzenetanári tevékenységünket: a népi játékok, mondókák,

kiolvasók, dalosjátékok a mi repertoárunk részét is képezik, a különbség a súlyponti eltolódásban van. Ismét a tudatos alkalmazás szempontjából éreztem fontosnak elmerülni ebben a területben is: hasznos volt látni, hogy milyen részképességek fejlesztésére alkalmazhatjuk a tánc elemeit, ennek ismeretében bátrabban és ügyesebben alkalmazhatjuk zenés foglalkozásainkon is.

Egy továbbképzés nem csak a befogadás tere, hanem a megvitatásé is, ami ezúttal különös módon valósult meg. Szerencsére sok ismerős kollégával találkozhattam, olyanokkal is, akikkel eddig csak az internetes felületről ismerhettük egymást, de egykori csoporttársam is a hallgatók között volt. A húszfős társaság egy nyelvet beszélt, az előadásokban konstruktívan, alkotó módon és érdeklődően vettünk részt, a szünetekben pedig rögtön meg is vitattuk a hallottakat és tapasztalatot cseréltünk, ki mit és hogyan csinál a maga iskolájában. A velük való találkozás és megismerkedés éppoly örömteli és hasznos volt, mint a három nap előadásain való részvétel.

Végezetül a legnagyobb tisztelet és elismerés hangján szeretnék köszönetet mondani a program vezetőjének, **K. Udvari Katalinnak**. Hála az ő gondos és alapos szerkesztő munkájának, egyedülálló találkozási felület jöhetett létre tudósok, karnagyok, pedagógusok, művészek között. Mindannyiunk számára különleges módon nyújtott feltöltődést a hétvége, és adott megerősítést abban, hogy a zenei műveltség megszerzése, megkedveltetése az iskola kötelessége, amiben nekünk személyesen komoly, döntő felelősségünk van. Katalin missziós munkájához szívből kívánok további sok erőt, kedvet és sikert!

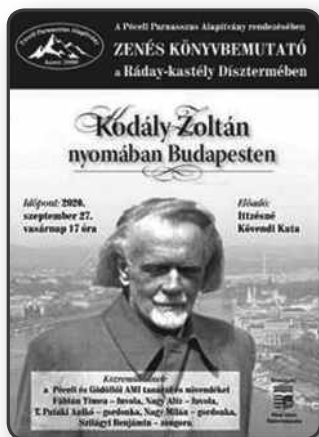
Megjelent a Parlando 2020/3. számában

Könyvbemutató és koncert

KODÁLY ZOLTÁN NYOMÁBAN BUDAPESTEN

(Péceli Parnasszus Alapítvány 2020. IX. 27.-én a péceli Ráday-kastélyban)

A 2020. szeptember 27-i könyvbemutatót – a családjával Pécelhez kötődő – Ittészné Kövendi Kata tartotta, a Kecskeméti Kodály Iskola nyugalmazott angol- és ének-zenetanára.

Az előadás elején, közben és a végén is néhány zenemű csendült fel a Gödöllői- és a Péceli Zeneiskola tanárainak és növendékeinek előadásában. Felléptek: *T. Pataki Anikó* és növendéke *Nagy Milán /gordonka/, Nagyné Dr. Fábrián Tímea* és kislánya/tanítványa *Nagy Alíz /fuvola/, Szilágyi Benjámin /zongora/*. Köszönet nekik az odaillő, szép műsor igényes megszólaltatásáért!

A címben szereplő kis kézikönyv olyan, mint egy áttekinthető, jól használható budapesti útikalauz, amely sorra veszi a főváros olyan híres, vagy kevésbé ismert épületeit, amelyekben Kodály Zoltán nemcsak, hogy megfordult, hanem amelyekhez tanulmányával, munkásságával vagy személyes életével kötődött.

„Kodály nem volt városi ember, mindig hegyek közé és vízpartra vágyott, bár élete legnagyobb részét Budapesten töltötte. Falusi-kisvárosi gyermekkor után 1900-ban érkezett a fővárosba a Zeneakadémia és a Tudományegyetem hallgatójaként.” – olvassuk a bevezetésben.

Eötvös Collegium, Budapesti Tudományegyetem, Károlyi-kert, Operaház, Irgalmas nővérek zárdája, Zeneakadémia, az Áldás utca 11. sz. alatti lakása, Magyar Tudományos Akadémia, Vigadó, Országház, Budavári Nagyboldogasszony templom (Mátyás templom), Kodály körönd (Kodály Zoltán Emlékmúzeum) – csak néhány a sorra vett

helyszínek közül. Összesen 24 (+9) épületről találunk a kézikönyvben fotókat, tudhatunk meg információkat Kodályról is, a vele kapcsolatba került zenészekről, barátairól, segítőiről, tisztelőiről, vagy akár politikusokról is olvashatunk érdekességeket fotókkal, jegyzetekkel ellátva. A szakmán belülieknek is sok újdonságot, ritkaságot tartalmaz e könyv. A Mellékletben /ÚTMUTATÓ/ Budapest térkép, séta-ajánlatok, az épületek megközelíthetősége és egyéb más praktikus információk találhatóak. Nézzünk erre két példát:

„3. Régi Zeneakadémia

Az ún. kisföldalatti (M1) Vörösmarty utcai megállójánál található. A Zeneművészeti Egyetem által ma is használt épületben megtekinthető a Liszt Múzeum (H-P: 10-18-ig, Szo: 9-17-ig) 1500/750 forintért. Ugyanezek az árak érvényesek a múzeum által szervezett matiné- és esti hangversenyekre is.

A www.lisztmuseum.hu honlapon tájékozódhatunk a múzeumról, és meghallgathatjuk az audioguide-ot is.

A szomszédos Képzőművészeti Egyetem kiállításai H-Szo: 10-18-ig látogathatók. A belépődíj kiállításonként változó.

Az Andrássy út túloldalán a Terror Háza Múzeum K-V: 10-18-ig tart nyitva, belépődíj 2000/1000 forint.”

„8. Áldás utca 11.

A Nyugati pályaudvartól induló 91-es vagy 291-es busszal jutunk fel a Rózsadombra. A Szemlőhegy utcai megállónál leszállva, hegynek fölfelé az első utca az Áldás utca, sarkán egy magyar szecessziós stílusú iskolával, amely nem sokkal Kodály odaköltözése után épült. Az Áldás utcából

a Szemlőhegy utcán tovább sétálva az onnan meredeken leereszkedő részen találjuk a Kavics utca 10-et, Bartók hajdani lakását.”

A vetítéssel egybekötött könyvbemutató végén – a Magyar Kodály Társaságnak köszönhetően – méltányos áron hozzájuthattunk a kötetekhez, kérésre a Szerző dedikációjával. Éppen elfogyott a készlet, amikor városunk polgármesterére, Horváth Tiborra került sor. Neki utólag szereztük be és juttatuk el hozzá. Köszönjük jelenlétét és köszöntő szavait!

A könyv angolul is megjelent *In the Footsteps of Zoltán Kodály in Budapest* címmel. Külföldi ismerőseimnek, barátaimnak az angol nyelvű kiadványt szoktam ajándékozni, akik turistaként, vagy akár családtagként Magyarországra, a fővárosba érkeznek – ha csak néhány napra is jönnek.

A Péceli Zeneiskola Népdaléneklési Vetélkedő (2018) díjazottjai közül is sokan részesültek már a magyar kiadásból. A köteteket a Kodály Zeneműboltban (Bp. Múzeum krt. 21.) vagy a Magyar Kodály Társaságnál (Bp. Vörösmarty u. 35. - itt kedvezményes áron) lehet megvásárolni.

Ajánlom az olvasmányos útikalauzt mindenkinek, aki érdeklődik Kodály Zoltán, az egyik legnagyobb magyar zeneszerző, tudós, népzene kutató, zenepedagógus élete, munkássága iránt, de ajánlom annak is, aki nyitott a világra, szeret utazni, sétálni, épületekben gyönyörködni.

Kerekedjünk fel, tegyünk meg mi is néhány budapesti sétát 1-1 szép, napos hétfévégén – akár autóinkat itthon hagyva –, ismerkedjünk meg Budapest fontosabb épületeivel! Eredjünk mi is Kodály nyomába! Éljük a lehetőséggel!

Rigóné Faragó Zsuzsanna

zene- és múzeumpedagógus a kecskeméti ÉZI egykori diákja
http://www.parlando.hu/2020/2020-6/KODALY_ZOLTAN-BUDAPESTEN.htm

Megjelent a *Parlando* 2020/6. számban

„HANGRÓL-HANGRA... az ifjúsági kóruséneklésért” ÉLETTET AZ ÉNEKBE - ÉNEKET AZ ÉLETTÉ

Bárdos Lajos Tanár Úr 1958-ban megjelent *Életet az énekbe* füzetét, elemző és figyelmeztető írása örökértékű élesztőt adott át a mindenkor éneket, zenét tanítóknak: „Sokszor tapasztalható, hogy az ének – még ha gondos betanítás előzi is meg – lapos és unalmas. Élettelen.” Tanár Úr az örök természet igazságából indult ki: ahogyan az élet megjelenik: kilégzés-belégzés, vérkeringés ki a szívből, be a szívbe. Élettelen az az ének, amiből hiányzik valami „ide-oda” mozgás, az arzis-tézis.

Mi adja meg az Éneknek az élő jelleget? Kidolgozta Tanár Úr és rávilágított annak titkára, csak élni kell vele.

Dr. Mindszenty Zsuzsanna a KÓTA, Szövetségünk elnöke misztériós feladatra vállalkozott. A járvány ideje alatt felkereste azt a megyét, várost, ahol 20 évvel ezelőtt 17 ének-zene tanár úgy döntött, hogy szeretné megújítani tanulmányait és beiratkozott az ELTE ének-zene-karvezetés levelezős szakára három évre. Ma is nosztalgiaival emlékezünk vissza azokra a hétfévkre, amikor tanáraink eljötték közénk Kaposvárra és életet adtak, élesztő kovászt a tanári

munkánkhoz, még akkor is, amikor ismét izguló, egymáshoz odabújó diákként vizsgáztunk 40-50 éves fejjel. Igen megújultunk, sokat tanultunk Tőlük, egymástól: szakmát, szeretetet. Ezeken a hétfévkén tanulhattuk, hallgathattuk Mindszenty Zsuzsanna „jó gyakorlatot a zenei életbe” előadásait. Azóta is szívesen várjuk őt előadásokra, zsűrizésre. Most ismét eljött közénk. Előadásában végig vezette Bárdos Tanár Úr érveléseit. Hogyan tehetjük széppé az apró buborékokból összeállt gyermekdalokat, Beethoven D-dúr hegedűversenyéig. Mit kell tudni a dalok, zeneművek vezényléséhez, hogy megtörténjen a csoda a művekből. Kodály szavai csengnek vissza: „1. kiművelt hallás, 2. kiművelt értelem, 3. kiművelt szív, 4. kiművelt kéz. Mind a négynek párhuzamosan kell fejlődnie, állandó egyensúlyban. Mihelyt egyik elmarad vagy előreszalad, baj van.” Zsuzsanna előadásának

második részében megfordította Bárdos Tanár Úr mondatát.

„ÉNEKET az ÉLETBE”

Értjük ugye ezt a gondolatot? Ha tudjuk, hogy hogyan kellene örömteli zenét csinálni, azt is meg kell ismét tanulnunk, hogy hogyan juttassuk hozzá a mai kor gyermekéhez az éneket, a zenét. Vissza az éneklés örömét az ének-zene óráinkba, HANGRÓL-HANGRA. MASZK-ban ültünk és dúdoltuk a sok-sok ötletes kórusművet, amelyek jól használhatók osztályban, kórusokban. A könnyen énekelhető, kedves, értékes dallamok, szövegek mögött éreztük azt a hitet, szenvedélyt, ami előadónkból sugárzott. Igen, ezekben a nehéz hónapokban ismét szükségünk van a lelkesedés, a lehetőségek, módszerek özönére, az ének-zene órák visszafogott óravezetéséhez, az online órák variációjához, embert próbáló, zeneszeretet ébren tartó csodát varázsló erőre. Jó volt egymást hallgatni, ki milyen lehetőséggel, hogyan boldogul a járvány ideje alatt. Segítséget kaptunk az online oktatás technikai megoldásához. Kiderült, hogy még mindig nincs ezen a területen egységes megoldás, a KRÉTA rendszeren belül, az élő csatlakozás, óravezetés gördülékeny technikai lehetősége. Ezért fontos, hogy minden lehetőséget, továbbképzést most figyeljük, keressük az ötleteket, előadásokat, és keresnünk kell az ének tanárok munkaközösségeit, a KÓTA Ifjúsági Bizottságán belül megalakult facebook csoportot a tudásmegosztás elfogadására, továbbadására. Az előadás végén mi is megállapodtunk abban, hogy segítjük egymást, továbbítjuk a saját ötleteinket, órákhoz felhasználható zenehallgatási anyagot, keresztrejtvényeket,

dallami, ritmikai gyakorláshoz játékos feladatokat. Várjuk Mindszenty Zsuzsánna további előadásait és reméljük, hogy még többen hallhatják segítő jó tanácsait.

Dr. Kerekesné Pytel Anna

Fotó: Mindszenty Zsuzsánna

45 ÉVES NAGYKANIZSA VÁROS VEGYESKARA

Egy koncert margójára

Mit is kell tudnunk az együttesről?

Nagykanizsa Város Vegyeskara 1975-ben alakult meg, mint a Hevesi Sándor Művelődési Központ együttese. Alapító karnagyja Poszaveczné Arany Ida volt, aki 16 éven át vezette a Vegyeskart. Őt az eltelt évek alatt számos karnagy követte, míg nem 2015 októberében Cseke József vette át az együttes szakmai irányítását. A vegyeskar fennállásának 45 éve alatt Nagykanizsa Város és Zala megye kulturális életének meghatározó művészeti együttesévé vált.

Két ízben nyerte el a KÓTA minősítő hangversenyén a „Fesztiválkórus” címet, majd három alkalommal a „Hangversenykórus” címet. Szerepeltek az elmúlt évtizedekben nemzetközi fesztiválokon, versenyeken vettek részt Olaszországban Riva del Gardán, az Orlando Lasson, Szardínián Olbiában, és Lengyelországban Bielsko Bialában. Vendégszerepeltek Németországban, Ausztriában, Norvégiában, Finnországban, Hollandiában, Olaszországban, Horvátországban, koncerteztek Nagykanizsa testvérvárosaiiban, Kovásznán, Puchheimben, Magyarokánisán, Ptujban és Bihácson. 2000-ben adták ki első hanghordozójukat, „Boldog Karácsonyt!” címmel, amit Kollonay Zoltán vezetésével készítettek el.

2017-ben két arany diplomát szereztek nemzetközi versenyen Riva del Gardában, és 2018-ban, a VIII. Kodály Zoltán Magyar Kórusversenyéről szintén arany diplomával térhettek haza. 2019 októberében, a Riva del Garda-i Nemzetközi Kórusversenyen megvédték két arany diplomájukat, illetve megnyerték saját kategóriájukat, aminek köszönhetően indulhattak a Grand Prix versenyen, ahol Magyarországot képviselték a döntőben. 2020 februárjában jelent meg második hanghordozójuk, „Üzenet” címmel.

Gazdag repertoárjukban az egyetemes kórusirodalom alkotásai mellett magyar és modern kortárs alkotók művei is szerepelnek.

Mindezen bevezető után, lássuk, hogy milyen is volt az együttes jubiláló hangversenye!

A történet 2019 tavaszán kezdődik, amikor is elhatározták, hogy új hanghordozóval lépik meg közönségüket, illetve a magyar kórusmozgalmat. Június elején el is készültek a felvételek, melyeknek stúdió utómunkálatai 2019 augusztusának végére be is fejeződtek. Az előzetes terv szerint ezt az anyagot be is mutatták volna még az ősz folyamán. Azonban erre, rajtuk kívülálló okok miatt nem kerülhetett sor. Így aztán a CD-bemutató hangverseny időpontját áttették 2020. március 13-ra.

AZ IDÉN 45 ÉVES
NAGYKANIZSA VÁROS VEGYESKARÁNAK
ÜNNEPI- ÉS JUBILEUMI
LEMEZBEMUTATÓ HANGVERSENYE
AZ 1956-OS FORRADALOM TISZTELETÉRE.

FELSŐVÁROSI TEMPLOM
2020. OKTÓBER 22-ÉN 19.00 ÓRÁKOR

KÖSZÖNTŐT MOND: BALOGH LÁSZLÓ NAGYKANIZSA MJV POLGÁRMESTERE
VEZÉNYEL: CSEKE JÓZSEF KARNAGY

A HANGVERSENY INGYENES! AZ ELSŐ SZÁZ KONCERTLÁTOGATÓ CD-AJÁNDÉKOT KAP!
KÉRJÜK, HOGY A HANGVERSENY IDEJE ALATT VISELJEN MASZKOT!

Ekkor újabb akadályba ütköztek. Közbeszólt a pandémia, így ezt az eseményt is le kellett mondaniuk. A járvány kiszélesedése, a rendkívüli helyzet, csak rontotta az esélyét egy újabb koncert időpontnak.

2020 júliusában úgy döntött az együttes, hogy újabb időpontot tűz ki, 2020. október 22-ét. Tették ezt abban a reményben, hogy addig szakmailag fel lehet készülni rendesen, és talán meg lehet tartani a koncertet. Az eseményt összevonták az énekkar fennállásának 45. jubileumával, illetve az 1956-os forradalom és szabadságharc ünnepségeivel.

A következő szakmai munka, és szervezés meg is hozta a gyümölcsét. Nagykanizsa Város Vegyeskara (75%-os tagsággal), az adott napon nagy sikerű hangversenyt tartott a nagykanizsai Jézus Szíve (Felső templom) templomban, szép számú közönség előtt. Öröm volt látni, hogy szinte teljesen megtelt a templom, az amúgy komolyzenei eseményekre kiéhezett közönséggel.

A koncert elején, Balogh László polgármester köszöntötte a megjelenteket, megemlékezett 1956 hőseiről, majd átadta a KÓTA

díszoklevelét a kórusnak. Ezután következett a várva várt hangverseny, melynek műsora a következő volt:

<i>Filippo Azzaiolo:</i>	Két madrigál
<i>Robert Jones:</i>	Farewell dear love
<i>John Bennet:</i>	Weep o Mine Eyes
<i>Jean-Philipp Rameau:</i>	Hymn á la Nuit
<i>Dmitry Bortniansky:</i>	7. Cherub himnusz
<i>Christoph Willibald Gluck:</i>	De profundis
<i>Gioachino Rossini:</i>	O Salutaris Hostia
<i>Kodály Zoltán-Ady Endre:</i>	Akik mindig elkésnek
<i>Kodály Zoltán-Balassi Bálint:</i>	Szép könyörgés
<i>Bárdos Lajos:</i>	Libera me
<i>Szónyi Erzsébet:</i>	Ima alkonyi harangszóra
<i>Felix Mendelssohn-Bartholdy:</i>	Ruhetal
<i>Kodály Zoltán:</i>	Esti dal
<i>Vedres Csaba-József Attila:</i>	Kész a leltár

A hangverseny méltóképpen mutatta meg a nagy múltú együttes magas szakmai színvonalát. Jó keresztmetszetét adta hanghordozójuknak, illetve a koncert kellő lelki ráhangolódást nyújtott a közönség számára a közeli nemzeti ünnep alkalmából is.

A kórus kiváló interpretálója volt a különböző korszakok muzsikájának. Szép intonációival, sokszor drámai hatású dinamikai árnyalataival, méltán vívta ki a közönség elismerését. Természe-

tesen, az idegen nyelvű kórusművek előtt a közönség hallhatta a magyar fordítást is.

Külön emelném ki, hogy az első 100 érkező koncertlátogató kapott ajándékba a kórus új cd-jéből. A hangverseny végén, a végig maszkban helyet foglaló közönség állva tapsolta meg az ünneplő vegyeskart.

Kívánjuk, hogy Nagykanizsa Város Vegyeskara a következő évtizedekben is legalább ilyen szakmai színvonalon működjön, és képviselje Városát, Magyarországot!

Kelt: Nagykanizsa, 2020. november 2.

Kálovics Ferenc
kórustitkár

Cseke József
karnagy

*Minden Kedves Olvasónknak
áldott Karácsonyt
és eredményes, boldog Újéztendőt
kiván szeretettel
2020 Karácsonyán
a KÓTA vezetősége
és a ZeneSzó szerkesztősége*

Egyes példányok (ára: 300,-Ft) beszerezhetők:

Nagykanizsán: Katona Noémi előadónál a Hevesi Művelődési Központban (Széchenyi tér 5-9.)

Pécssett - Pécsi Nevelők Háza Egyesület székházában (Pécs, Szent István tér 17.)

Tatabányán Saltzer Géza karnagnál és a Szerkesztőségben